

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Strombocactus disciformis

Foto: W. Alsemgeest

ISSN 0039-4467

68ste JAARGANG
No. 5
MEI 1989

J.H. DEFESCHE

Op 8 april van dit jaar vond in Zwolle de algemene ledenvergadering van onze vereniging plaats. De afdeling Zwolle had dit jaar de organisatie op zich genomen, waarvoor niets dan lof. Het is gebruikelijk dat elk jaar een afdeling deze ledenvergadering organiseert en ook een "bijprogramma" biedt. Daardoor is het bezoek aan de vergadering veel aantrekkelijker. Dit alles is natuurlijk bekend aan onze leden die trouw het maandblad lezen, daar staat alles in! Overwin uw drempelvrees en kom eens naar een vergadering. Volgend jaar heeft de afdeling Den Helder de organisatie op zich genomen. Het is niet alleen om propaganda te maken voor de algemene vergadering dat ik dit schrijf; het is ook omdat op de vergadering in Zwolle een punt aan de orde is geweest waarover ik met u van gedachten zou willen wisselen. In 1992, het is u misschien bekend, zal wederom, deze keer in het gebied Den Haag-Zoetermeer, een Floriade gehouden worden. Indien u vorige Floriade's hebt bezocht, dan weet u dat dit reusachtige projecten zijn, waar de Nederlandse tuinbouw in de uitgebreidste zin aan deelneemt. Het aantal bezoekers loopt in de honderdduizenden, zo niet miljoenen. Nu doet zich de mogelijkheid voor dat Succulenta zich daar met een tentoonstelling van $\pm 300 \text{ m}^2$ (of minder) kan manifesteren. Het is buiten kijf dat dit een grote reclame voor de succulenten in het algemeen zal zijn. Of het nieuwe leden voor ons zal opleveren, moet nog maar worden afgewacht. Het probleem is nu: doen wij het of doen wij het niet! Onvermijdelijk zijn aan zo'n tentoonstelling kosten verbonden! Het Floriade-bestuur stelt ons de ruimte beschikbaar, alsmede zand en turfmoalm, maar verder niets. Alle kosten zijn voor onze rekening. De duur van de expositie is 6 maanden. De kosten kunnen zonder nu in details te treden voorlopig geschat worden op laat ons zeggen 10.000 gulden. Wij praten dan nog maar niet over het probleem die tentoonstelling te bemannen. Onze penningmeester ziet voor dergelijke uitgaven geen ruimte in onze begroting en de kans is dus groot dat alles ten koste zal gaan van onze reserves. Wij zijn geen kapitaalcrachtige vereniging en alles moet gericht worden op het uitgeven van ons blad. Anderen zouden heel graag meedoen: zij zien er een geweldige promotie in voor onze hobby. De kwestie is dus geld.

Moet de vereniging het risico nemen? Met misschien een debâcle voor onze verenigingskas of is er een andere manier om aan geld te komen? Op de vergadering werden enkele ideeën geopperd. Allereerst: sponsors. Er mogen op de Floriade naambordjes van begunstigers geplaatst worden. Wie weet iemand? Ten tweede kun je denken aan een tijdelijke contributieverhoging. In twee jaar is het bedrag bijeen. Maar ja! Ten derde kan men denken aan vrijwillige giften. Een vierde mogelijkheid is een loterij. Men kan ook een beroep doen op succulentenkwekers. Het is tenslotte ook hun belang dat cactussen en vetplanten goed gepresenteerd worden. Aan het einde van deze zomer moet wel beslist worden hoe en wat. Wij kunnen niet aan de gang blijven met uitstellen. Daarom doen wij nu een beroep op alle leden van onze vereniging om ons te helpen. Welke ideeën heeft men om aan geld te komen? Of waar moeten wij het vandaan halen? Ik hoop dat men met oplossingen komt, het bestuur staat open voor elke suggestie. Maar terzijde van deze beslommeringen; terug naar onze planten. Hopelijk hebt u veel bloei en geniet u van de schoonheid, 't vergoedt al de moeite en ook wel de pech die wij kunnen hebben.

Het kweken van moeilijke soorten: ***Strombocactus disciformis*** Br. & R.

WERKGROEP SUCCULENTEN BESCHERMING (W.S.B.)

Hadden we het in het vorige artikel, Succulenta mei 1988, nog over het kweken van een bedreigde soort, bij deze plant is het beter te spreken over het kweken van een moeilijke soort.

Hoewel *Strombocactus disciformis* op de lijst staat van meest bedreigde soorten, komen er de laatste jaren steeds meer berichten binnen dat de soort op verschillende groeiplaatsen werkelijk massaal voorkomt. Gezien de hoeveelheid zaad die deze soort produceert is die massaliteit in de natuur ook goed voor te stellen. Wel blijft overeind dat deze bijzonder fraaie planten uit zaad moeilijk te kweken zijn.

Na het vele jaren op verschillende manieren te hebben geprobeerd is het zaaien in 1984 goed gelukt, waarna er weer een paar jaar van mislukte zaaisels volgden. In 1988 is het echter weer goed gegaan en het ziet er naar uit dat we nu weten hoe het moet. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat de nu volgende methode de enig zaligmakende werkwijze is.

Wij zaaien in potjes van 7x7 cm en vullen die met uitgezeefde, hoofdzakelijk uit turf bestaande, aarde, waaraan we nog 20% lavakorrels van 3 mm grootte toevoegen. Dit mengsel wordt stevig in het potje aangedrukt waarna we een rand van ca. 7 mm over houden. De bovenzijde van de aardlaag moet zeer vlak zijn.

Vervolgens wordt er gezaaid met (schrik niet) 1000 zaden. Daar deze soort per bes al zo'n 1000 zaden produceert hoeft deze grote hoeveelheid zaden geen probleem te zijn. Ook in de handel is er genoeg te verkrijgen. Dit zaad drukken we nog met een lucifersdoosje of iets dergelijks aan. Zéér belangrijk is dat geen aarde omhoog komt vooral bij de rand van het potje. Vervolgens dekken wij het zaad af met zeer fijn, gewassen aquariumgrind. Een laagje van een korrel dikte is voldoende en nogmaals, er mag beslist geen aarde boven deze korrel laag uit steken, ook langs de randen niet. Dit is zo belangrijk omdat anders de alg te snel toeslaat waardoor de kiemende plantjes overwoekerd worden. Ook bij het zaaien met een geringere dichtheid van het zaad krijgt de alg te veel kans. U moet ook bedenken dat dit zaaisel minimaal 2 jaar in hetzelfde potje moet blijven staan.

Vervolgens steken wij langs de rand van het potje kruislings twee geplastificeerde ijzerdraadbeugels. Deze dienen ertoe dat, wanneer straks het potje in een plastic zakje wordt gedaan, het zakje niet tegen de kiemplantjes inzakt. Nu laten we eerst het potje volzuigen met water waaraan is toegevoegd superol (verkrijgbaar bij de drogist), dit ter voorkoming van schimmels. Tot slot gebruiken we een nevelspuit om het geheel ook van bovenaf goed nat te krijgen. Na ongeveer 10 minuten laten we het potje eerst weer enigszins uitlekken en doen het daarna in een plastic zakje. Nu kunt u het potje in het zaaitoestel plaatsen waar het twee jaar in kan blijven staan op een temperatuur van 24°C.

U zult zien dat het zaad binnen één à twee weken werkelijk massaal kiemt. De kiemplantjes blijven echt heel lang zeer klein, maar door de grote hoeveelheid zaden krijgt de alg geen kans. Belangrijk is het potje warm en vochtig te houden.

Halverwege de zomer kan met het gietwater van onderaf wat voedingsmiddel worden toegediend. Dit omdat vooral wanneer regelmatig het plastic zakje wordt geopend er toch wel wat verdamping plaats vindt.

Foto's van de schrijver

Bij zonneschijn plaatst u een krant boven het zaaitoestel, daar de jonge kiemplantjes niet tegen felle zonneschijn en grote hitte kunnen. Aan het einde van de zomer kan de krant wegblijven, indien althans de kiemplantjes al zo'n 0,4 cm groot zijn geworden en de eerste doornbundeltjes op de plantjes staan.

De plantjes moeten ook in hun eerste winter vochtig en warm gehouden worden, daar zij nog te zwak zijn om al koud te overwinteren. Van verspenen of verplanten kan dat eerste jaar nog geen sprake zijn. Pas halverwege het tweede groeiseizoen, wanneer de plantjes elkaar te veel verdringen, kan verspeeld worden. Beter is echter dit zo lang mogelijk uit te stellen. Als het dan toch moet, moet men niet verspenen per plantje, maar per bundeltje plantjes. De worteltjes zijn namelijk zo zwak dat die makkelijk afbreken. Het plantje is dan al verloren.

Uit een zaaisel van 1984 hebben we uiteindelijk 70 plantjes overgehouden, wortelecht. In 1988 hebben daarvan 5 planten voor het eerst gebloeid en voor een nieuwe generatie zaad gezet.

Ons is opgevallen dat het bloemetje veel weg heeft van *Turbinicarpus*, het besje is net als bij *Gymnocactussen* volledig kaal, bij rijping splijt het ook in de lengte open, alleen het zaad is door zijn fijnheid volledig afwijkend.

Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort

*
*
*

Alweer een artikel over *Frailea's*

(aangevuld met een uitgebreide bibliografie)

J.J. DE MORREE

Af en toe verschijnt er in *Succulenta* een algemeen artikel over *Frailea's*. Hetzelfde is het geval in bijvoorbeeld het Britse zusterijdschrift. Vaak komt de inhoud van deze artikelen neer op een verzuchting over de onwil van *Frailea's* om hun bloemen te ontvouwen. De artikelen in de vorm van een forum-

discussie in het Cactus & Succulent Journal (GB) in 1978 vertonen overduidelijk die tendens. Zeker is dat het geslacht moeite heeft met uitbundige bloei. In eerste instantie raakte ik ook geërgerd vanwege het feit dat mijn Frailea's hun bloemen zo weinig tonen. Een groot deel van de bloemknoppen gaat direct over tot het vormen van een zaadbes met goed kiemkrachtige zaden (cleistogamie). Het onderwerp van de cleistogame zaadvorming is in 1967 aan de orde geweest in een artikel van W. Simon en in 1983 in artikelen van J. van Dooren en een redactioneel stukje van Th. Neutelings waarin de oude publicatie van W. Simon voor een groot deel wordt geciteerd.

Uiteindelijk wil iedere verzamelaar van al zijn soorten toch wel eens bloemen zien. In het geval dat 's morgens een bloem op uitkomen stond kon ik 's avonds constateren dat de bloem echt was opengegaan, maar binnen een paar uur weer was verwelkt.

Toch heeft dit geslacht, dat overigens door steeds weer nieuwe vondsten sterk in soortenrijkdom toeneemt, een apart plaatsje in mijn verzameling verworven. Zo'n twintig jaar geleden kwam ik met Frailea's in aanraking toen de heer Mevissen me een paar geënte exemplaren van *F. pseudopulcherrima*, *F. pumila* en *F. grahliana* schonk.

In die tijd beschreef Buining in Succulenta een aantal nieuwe soorten zoals: *F. concepcionensis*, *F. ybatense*, *F. ignacionensis*, *F. friedrichii* en *F. caphracta* var. *tuyensis*. In buitenlandse tijdschriften verschenen van Buining en Brederoo ook nieuwbeschrijvingen zoals van *F. matoana*, *F. melitae*, *F. moseriana*, *F. lepida*, *F. mammifera* en *F. albiareolata*.

Al snel daarna kwamen fraaie soorten als *F. aureinitens* en *F. magnifica* onder zaaibereik. Aan het eind van de jaren zeventig deed de heer Prestlé verslag van zijn Zuidamerikaanse reizen, waarbij hij veel Frailea's vond, en een aantal soorten beschreef waaronder *F. castanea*, *F. perbella* en *F. phaeacantha* nom. prov. In die reisbeschrijvingen worden soms ook de groeiomstandigheden van Frailea's aangestipt.

Langzaam maar zeker ging de irritatie van het steeds maar weer zien produceren van zaadbesen zonder enige vorm van bloei over in bewondering voor dit gespecialiseerde cactusgeslacht met zijn kleine plantelichamen. Frailea's hebben in hun evolutieproces gekozen voor een snelle vermeerdering door een alternatieve manier van zaadvorming waarbij ze niet afhankelijk zijn van bestuivende insecten. In het planten- en dierenrijk komt dat wel meer voor. Vrouwtjes van de door veel kwekers gehate groene luizen kun-

Frailea pygmaea var. *aurea*

Foto's van de schrijver

Bloem van *Frailea horstii* (x2/3)

nen ook zonder bevruchting grote aantallen nakomelingen produceren.

De *Frailea*'s doen al het mogelijke om als soorten voort te blijven bestaan en kiezen voor een korte maar vruchtbare levensduur. Een aantal soorten zoals *F. schilinzkyana*, *F. pumila* en *F. grahliana* vormen weliswaar grotere groepen met veel spruiten, de meeste soorten echter blijven min of meer solitair en hebben een beperkte levensduur. Na een aantal jaren verliezen *Frailea*'s veel van hun esthetische waarde en na verlies van het groeipunt stagneert de groei.

De echte verzamelaar kan dus ook het beste met tussenpozen van een jaar of drie nieuwe generaties van kortlevende soorten opstarten. De ontkieming van de zaden is zeer snel en succesvol. Degenen die wel eens vers *Frailea*-zaad hebben uitgezaaid zullen hebben kunnen constateren dat meestal na 1-2 dagen een groot deel van de zaden ontkiemd is. Het is overigens bekend dat de kiemkracht bij *Frailea*zaad al na korte tijd (half tot één jaar) aanzienlijk terugloopt. Het jarenlang bewaren van reservezaad voor het geval dat een plant wegvalt is dus nutteloos. Echter voor determinatiedoeleinden is het bewaren van zaden wel zinvol.

Door hun snelle ontkieming en groeiwijze en door hun zaadproductie zonder tussenkomst van insecten kan de soort zich goed in zijn omgeving staande houden. Men zou zich kunnen afvragen waarom *Frailea*'s überhaupt nog zaden vormen door bestuiving van geopende bloemen. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de biologische noodzaak om chromosomenmateriaal uit de kernen van verschillende planten onderling uit te wisselen. Binnen een bepaalde plantenpopulatie zijn de individuele planten wat betreft hun genetische kenmerken zeker niet identiek. Door onderlinge bestuiving worden steeds genetische kenmerken tussen planten onderling uitgewisseld en ontstaan er nakomelingen met een zekere variatie in hun eigenschappen. Toch vallen deze kenmerken alle binnen die van de soort. Het doel van deze genetische ruilacties is dat de natuur in een populatie planten te allen tijde een zo groot mogelijk reactievermogen wil behouden om bij veranderende omstandigheden de soort te doen overleven (klimaatsverandering, onverwacht lange droogteperiodes, nieuwe concurrerende plantensoorten). Zouden planten zich slechts met onbevruchte zaden en stekken voortplanten, dan zou er uiteindelijk een kloon van volledig identieke planten kunnen ontstaan. Dit vindt de natuur een niet wenselijke ontwikkeling, want al die planten reageren uniform op bijvoorbeeld droogte of op aanvallen van schimmels, virussen en bacteriën. Een hele populatie zou in één keer kunnen worden weggevaagd. Bij een plantengroep met meer erfelijke variatie zal er altijd wel een aantal planten bij ongunstiger omstandigheden overleven. Het enige waar planten in het algemeen niet tegen zijn opgewassen — en cactussen dus ook niet — en wat ze genetisch ook niet kunnen inbouwen is de verwoesting die de mens teweegbrengt met extensieve veeteelt en kaalslag met bulldozers. Het zal voor de beginnende *Fraileaverzamelaar* een geruststelling zijn om te horen dat *Frailea*'s wel degelijk met volledig geopende bloemen bloeien al is dit niet zo vaak het geval. Dat *Frailea*'s voor verrassingen kunnen zorgen beees voor mij *F. horstii*. Dit is een zuilvormig plantje van hooguit 10 cm lang en 2 cm breed. Het lijkt qua plantvorm op *F. alacriportana* en *F. gracilima*, dus niet erg opwindend. Ik had toen ik het plantje kreeg nog nooit een bloeiend exemplaar gezien en ook geen afbeelding ervan in de literatuur. Het wachten was dus weer op een vermoedelijk vrij klein notocactusachtig geel bloemetje, zoals ik dat van de andere soorten wel gewend was. Uitgerekend op een moment dat ons gezin wel wat anders had om de aandacht op te richten — onze oudste dochter was een paar uur tevoren thuis geboren —

ontvouwde *F. horstii* de eerste bloemen. Moeder en dochter lagen rustig te slapen en ik maakte, maniak als ik ben, snel een paar foto's om later eens rustig te kunnen zien wat voor bloem het was geweest. Zeker was wel dat deze *Frailea* de grootste bloemen tevoorschijn had getoverd die ik bij het geslacht ooit heb waargenomen. Opvallend is ook de karmijnrode kleur van de bloembuis tot aan de aanhechting van de krans meeldraden.

Als ik nu na een paar jaar weer naar de foto's kijk en de grootte van de bloem vergelijk met de bloemen die in latere jaren door dezelfde plant zijn geproduceerd, dan valt op dat de eerste bloei qua bloemdiameter nooit meer is geëvenaard. Wat ik me van de temperatuur op de bewuste dag (3 augustus 1982) nog maar al te goed kan herinneren is de ongewone hitte ten gevolge van een gedenkwaardige hittegolf (30 graden in de schaduw). Toch lijkt er bij *Frailea*'s geen duidelijke relatie te bestaan met de hoogte van de temperatuur en de bloeiwilligheid. De heer Prestlé schrijft ten aanzien van de lichtintensiteit dat *F. horstii* onder natuurlijke omstandigheden in de schaduw onder struikgewas wordt aangetroffen.

Voor een ieder die in de literatuur nog wat verder wil doorlezen over dit geslacht is hieronder een literatuurlijst opgesteld van de Succulenta-artikelen vanaf 1967 en artikelen uit bekende buitenlandse boeken en tijdschriften. Naast de algemene artikelen zijn ook de nieuwbeschrijvingen van een aantal *Frailea*'s opgenomen.

Literatuur:

- C. Backeberg. Die Cactaceae. Handbuch der Kakteenkunde. Band III *Frailea* Br. & R. p. 1655-1665 (1959).
W. Simon. De gedragingen van enige cactussen bij de bevruchting (cleistogamie). *Succulenta* vol. 46 p. 69-72 (1967).
V. Hrabě. Bestaat "Frailea pulcherrima Arech"? *Succulenta* vol. 47 p. 104-105 (1968).
V. Hrabě. *Frailea chrysacantha*. *Succulenta* vol. 47 p. 140-141 (1968).
A.F.H. Buining. *F. friedrichii*. *Succulenta* vol. 50 p. 25 (1971).
A.F.H. Buining. *F. ybatense*. *Succulenta* vol. 50 p. 46 (1971).
A.F.H. Buining. *F. conceptionensis*. *Succulenta* vol. 50 p. 49 (1971).
A.F.H. Buining. *F. ignacionensis*. *Succulenta* vol. 50 p. 63 (1971).
A.F.H. Buining. *F. cataphracta* v. *tuyensis*. *Succulenta* vol. 50 p. 64 (1971).
A.F.H. Buining en G. Moser. *F. knippeliana*. *Succulenta* vol. 51 p. 22 (1972).
M. Bleck. *Frailea* Br. & R. C. & S.J. (US) vol. 44 p. 36-37 (1972).
A.F.H. Buining. *F. asterioides* en *F. phaeodisca*. *Succulenta* vol. 53 p. 136-141 (1974).
A.F.H. Buining. *F. asterioides* en *F. phaeodisca*. (slot) *Succulenta* vol. 53 p. 161-164 (1974).
A.F.H. Buining en A.J. Brederoo. *Frailea aureinitens*. *Succulenta* vol. 55 p. 62-65 (1976).
K.H. Prestlé. Op studiereis door Uruguay (II tm V) *Succulenta* vol. 56 nr. 9-12 (1977).
A.J. Brederoo. Nieuwbeschrijvingen van A.F.H. Buining. (slechts lijsten) *Succulenta* vol. 57 p. 108-112 (1978).
K.H. Prestlé. *Frailea castanea*. *Succulenta* vol. 57 p. 83-85 (1978).
K.H. Prestlé. *Frailea perbella* spec. nov. Prestlé. *Succulenta* vol. 59 p. 115-120 (1980).
K.H. Prestlé. Phaeodisca-achtige *Frailea*'s. *Succulenta* vol. 59 p. 182-185 (1980).
Forum; *Frailea*. *Cactus & Succ. J. (GB)* vol. 40 p. 14-18 (1978).
Forum; *Frailea*. *Cactus & Succ. J. (GB)* vol. 40 p. 81-82 (1978).
Prestlé. Op zoek naar cactussen in Rio Grande do Sul. (delen 1-5). *Succulenta* vol. 60 nr. 3 tm 7 (1981).
Th.M.W. Neutelings. Wat denkt u van... *F. gracillima*. *Succulenta* vol. 60 p. 62 p. 37 (1983).
J. van Dooren. Ervaringen met *Frailea*'s. *Succulenta* vol. 60 p. 176-177 (1981).
J. van Dooren. Nog een keer *Frailea*'s. *Succulenta* vol. 62 p. 177 (1983).
Th.M.W. Neutelings. Cleistogamie. *Succulenta* vol. 62 p. 177/179 (1983).
U. Köhler. *Frailea friedrichii* Buining en Moser (foto) *KuaS* p. 79 (1983).
H. Krainz. Die Kakteen (C Vle)
F. schilinzkyana F. Haage 1 VIII 1957.
F. asterioides Werderman 1 XII 1959.
F. cataphracta (Dames) Br&R 1 XII 1959.
F. colombiana (Werd) Backeberg 1 I 1962.
F. cataphracta var *tuyensis* Buining en Moser 15 I 1972.
F. conceptionensis Buining en Moser 15 X 1972.
F. ignacionensis Buining en Moser 15 X 1972.
F. moseriana Buining en Brederoo 15 X 1972.
F. curvispina Buining en Brederoo 15 X 1972
F. mammifera Buining en Brederoo 15 X 1972.
F. friedrichii Buining en Moser 15 x 1972.
F. albiareolata Buining en Brederoo 16 IV 1973.
F. deminuta Buining en Brederoo 1 IX 1973.
F. lepida Buining en Brederoo 1 IX 1973.
F. matoana Buining en Brederoo 1 IV 1974.
F. grahliana (Haage jr.) Br. & R. 1 X 1974.
F. knippeliana (Quehl) Br. & R. 1 X 1974.

Zwitserse precisie

A.P. DE RIJKE

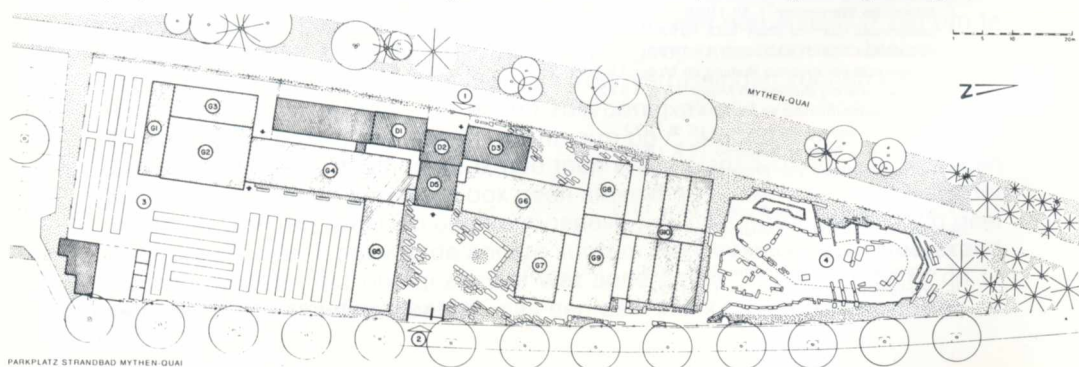
Ingang

In het voorjaar werd ik via het blad van de Arbeitskreis für Mammillarienfreunde geattendeerd op de aanwezigheid van een succulentenverzameling in de stad Zürich. Dit kwam zeer goed uit aangezien wij gepland hadden onze vakantie dit jaar in Zwitserland door te brengen. Tijdens de vakantie bleek al gauw dat we voor cactussen en vetplanten in Zwitserland niet direkt naar een kas hoefden te gaan. In Zuid-Zwitserland (Ticino) zijn 's zomers veel succulenten buiten te vinden, met name in Locarno waar je midden in een prachtig stadspark ineens voor een aangeplant cactusperk komt te staan. Net als in het hele gebied rond het Lago Maggiore komen ook op het botanische eiland Isola Brissago veel succulenten voor. Vooral Agaven, Aloë's en Opuntia's zijn er goed vertegenwoordigd en dan wel van een grootte die je in Nederland praktisch nergens tegenkomt.

De laatste week van onze vakantie zouden we de omgeving van Zürich bezoeken en tevens de succulentenverzameling van de stad.

Na een bezoek aan het weinig interessante centrum van Zürich zijn wij lopend (zeer aan te bevelen) over de promenade en door mooie parken langs het Meer van Zürich naar de Städtische Sukkulentsammlung Zürich gegaan. In de buurt van de SSZ komend valt meteen het aan de Mythenquai 88 staande kunstwerk op: een groep zuil- en bolcactussen van ruw plaatstaal en spijkers als bedoorning in elkaar gelast.

Wij kwamen daar om 15.00 uur aan en zagen op een bord bij de ingang dat de verzameling al om 16.30 uur gesloten werd. Toen nog niet wetend hoe groot het complex was, dachten we dat wel "even" te bekijken in anderhalf uur. Een eerste blik op het kassencomplex vanuit de garderobe bevestigde gelijk dat als we dit aandachtig wilden bewonderen, we lang niet genoeg tijd

hadden. We besloten dan ook om eerst het gehele complex in sneltreinvaart te bekijken en twee dagen later weer naar Zürich terug te gaan voor een wat uitgebreider bezoek.

De geschiedenis van de Städtische Sukkulentensammlung Zürich begint in 1927/1928 met de eerste contacten en besprekingen in de gemeenteraad om de zeer waardevolle succulentverzameling van de heer J. Gasser te behouden voor de stad Zürich. In 1929 komt de helpende hand van warenhuis-eigenaar Brann, die de complete succulentverzameling koopt en deze schenkt aan de stad Zürich.

In 1930 wordt met de bouw van een kassencomplex begonnen aan de Mythenquai op het terrein van de toenmalige stadstuinderij. Dit wordt in 1931 voor het publiek geopend. Ook wordt in dat jaar de eerste directeur van de SSZ, de heer H. Krainz, aangesteld.

In 1938 wordt een zaadverzameling aangelegd. Door schenkingen van complete verzamelingen, ruil met diverse instellingen en personen en aankopen van nieuw ontdekte soorten is het in 1947 nodig om het kassencomplex zeer fors uit te breiden.

In 1950 wordt de Internationale Organisatie voor Succulentenonderzoek (IOS) opgericht en wordt de SSZ tot internationaal beschermde succulentverzameling verklaard. Dit leidt er dan ook toe dat er in het begin van de jaren 50 een kas gebouwd wordt voor beschermde planten, die thans een prachtige en grote verzameling Melo's bevat.

In 1957 wordt de eerste catalogus van de verzameling uitgegeven.

In 1958 vindt de bouw plaats van de gebouwen zoals de kantoren, het herbarium, lezingenzaal, entree, garderobe en toilettengroep.

In 1961 worden nieuwe kassen gebouwd voor een Afrikaanse succulentverzameling (opening van een tweede kas voor Afrikaanse succulenten vindt al in de komende jaren plaats) en voor het vermeerderen en akklimatiseren van nieuwe aanwinsten. De in de dertiger jaren gebouwde kassen worden in 1964 vervangen.

Foto's van de schrijver

Platte bakken

In 1972 draagt de heer Krainz de directeurshamer, na 40 jaar, over aan de heer D. Supthut.

In 1974 vindt een grote internationale tentoonstelling plaats in de SSZ, genaamd "Cactussen uit Brazilië".

Uniek is het in 1978 door de SSZ ingestelde "spreekuur". Iedere woensdag tussen 2 en 4 uur worden door deskundigen vragen beantwoord met betrekking tot de succulentenwereld, hetzij ter plaatse, hetzij telefonisch (tel. 01/2014554).

Sinds 1980 is er ook een rots-achtige succulententuin met alleen winterharde succulenten.

De laatste grote verbouw en nieuwbouw vond in 1983/1984 plaats. Toen zijn aparte kassen gebouwd voor de Noordamerikaanse succulenten en voor de succulenten afkomstig uit Madagaskar.

Een rondleiding door de SSZ

Aan de hand van de hierboven staande plattegrond hebben wij de volgende rondwandeling gemaakt.

Binnenkomend in het gebouwencomplex door de ingang aan de Mythenquai 88 (1) bevindt zich rechts het kantoor en het herbarium (D1) (niet voor publiek geopend) en links een grote zaal waar lezingen en conferenties gehouden worden (D3). Langs de garderobe en de toiletten (D2) komt men in de entreehal (D5) van waaruit men het hele kassencomplex kan bereiken. De entreehal (D5) naar buiten doorlopend komt men uit bij de feitelijke hoofdingang (2) aan de parkeerplaats van het Strandbad aan de Mythenquai. Deze parkeerplaats (betaald parkeren) biedt 's zomers echter alleen met minder mooi weer voldoende ruimte; bij prachtig strandweer is een plaats in één van de vele parkeergarages in de binnenstad en een wandeling van 20 minuten naar de SSZ niet alleen veiliger voor de auto maar ook prachtig vanwege de mooi aangelegde parken waar men doorheen moet. Ook vanaf het hoofdstation is de SSZ te bereiken, met tramlijn 7 tot Brunau en dan de wegwijzers Succulentensammlung volgen.

Vanuit de entreehal (D5) zijn we eerst rechtsaf de kas voor de Zuidamerikaanse succulenten (G4) ingegaan. Deze 30 meter lange en 6 meter hoge kas herbergt soorten als *Echeveria's*, *Abromeitiella's*, *Dyckia's*, *Cleistocactussen*, *Pilosocereussen*, *Espostoa's*, *Opuntia's* en een exemplaar van *Echinocactus grusonii* van 80 jaar oud die men gezien zijn leeftijd niet meer naar de Noordamerikaanse kas durft te verplanten.

Hierna komt men in een kas waar iedereen sprakeloos van zal worden. Niet de oppervlakte van 10 bij 15 meter maar de hoogte van ongeveer 15 meter doet het bij het "Grosses Schauhaus" (G2). Opvallend zijn hier de enorme *Euphorbia's*, Madagaskar-palmen (*Pachypodium lamerei*), *Pereskia's*, *Nolina's*, *Yucca's*, *Dyckia's*, *Hechtia's*, *Hylocereussen* en vele andere cereussoorten en zuilcactussen die de ongekende hoogte van de natuurplanten vrij dicht benaderen.

Naast deze kas bevindt zich de niet voor publiek toegankelijke overwinteringskas (G3) waar de planten die 's zomers buiten staan overwinteren.

Achter het "Grosses Schauhaus" bevindt zich de Melocactuskas (G1). Aangezien in deze kas alleen beschermde en zeer zeldzame planten staan is deze niet vrij toegankelijk voor het publiek, wel als er van te voren een afspraak gemaakt is of bij rondleidingen van groepen. Toch is deze verzameling goed te bekijken, zowel langs binnen als langs buiten.

Via de Zuidamerikaanse kas (G4) kan men naar het buitengedeelte waar een 16-tal "platte" bakken (3) staat van gemiddeld 15 meter lang en 1 meter

breed. Deze verwarmde bakken zijn steeds met één of meerdere verwante soorten gevuld en met enig bukwerk en een zere rug zeer goed te bekijken. Zo is er bijvoorbeeld een bak geheel gevuld met *Lobivia's* en *Rebutia's*, één met *Lithops*, *Conophytums* e.d. en één met *Mammillaria's*. Dit geeft steeds een prachtig overzicht van een geslacht en aanverwante geslachten.

Terug naar binnen komt men in de Noordamerikaanse kas (G5) waar de *ria's* vertegenwoordigd zijn. Dit ook allemaal weer in die aantallen en grootte (G6) waar de vetplanten in de meerderheid zijn. Ondermeer ziet men er *Dioscorea silvatica*, *Euphorbia's*, *Aeoniums*, *Greenovia's*, *Crassula's*, *Senecio's* dat je er stil van wordt. Ook een "groepje" *Echinocactus grusonii* met een doorsnede van elk 60 centimeter doet het hier erg goed.

Terug door de entreehal komt men in de eerste Afrikaanse succulentenkas (G6) waar de vetplanten in de meerderheid zijn. Ondermeer ziet men er *Dioscorea silvatica*, *Euphorbia's*, *Aeoniums*, *Greenovia's*, *Crassul's*, *Senecio's*, *Aloë's*, *Haworthia's* en niet te vergeten een grote verzameling levende stenen in alle vormen, kleuren en maten.

De laatste kas, die voor het publiek toegankelijk is, huisvest allerlei soorten succulenten die op het eiland Madagaskar voorkomen (G7). Men ziet hier ondermeer de geslachten *Pachypodium*, *Aloe*, *Euphorbia* (o.a. vele variëteiten van de Christusdoorn) en nog vele, min of meer onbekende, vetplantensoorten.

Aan de achterkant van de eerste Afrikaanse succulentenkas (G6) bevinden zich de kas voor epifytische succulenten (G8), die vanwege de klimaatbeheersing niet voor het publiek toegankelijk is, de nieuwe tweede Afrikaanse succulentenkas (G9) met voornamelijk wolfsmelkachtigen die in de eerstkomende jaren voor het publiek opengesteld zal worden en de kassen waar de nieuwe aankopen behandeld worden en moeten akklimatiseren (G10). In deze "keuken" van de SSZ vindt ook het zaaien en vermeerderen plaats, logisch dus dat dit gedeelte niet voor het publiek is opengesteld.

Gaat men via de hoofdingang naar buiten dan treft men in de meest noordelijke hoek van de SSZ een rots-achtige tuin (4) aan waar op een drietal verschillende grondmengsels winterharde succulenten geplant zijn. Deze tuin waar ondermeer Sedums, *Yucca's*, Agaven, Noordamerikaanse cactussen en Europese vetplanten voorkomen is in de winter gesloten voor publiek.

Al met al zal iedere bezoeker, succulentenliefhebber of niet, een bezoek aan de SSZ toch als een hoogtepunt van de vakantie zien.

De SSZ is het gehele jaar geopend (ook zon- en feestdagen) dagelijks van 9.00-11.30 uur en van 13.30-16.30 uur. Rondleidingen van groepen kan ook, doch alleen na afspraak.

Naast de plantenverzameling was voor mij het meest opvallende de entreprijs; de toegang is helemaal GRATIS. De grote vraag voor mij blijft dan ook: waarom kan dit wel in het relatief dure Zwitserland en niet in Nederland?? Waarschijnlijk heeft dit, net als de piekfijne staat van onderhoud van de verzameling, te maken met de precisie van de Zwitsers.

N.B. Een gedeelte is overgenomen uit de "Führer und Rundgang durch die Städtische Sukkulentensammlung Zürich."

Cactussen op Tenerife

P. VAN VEEN

De heer Eric J.M. Piens uit Merelbeke schreef in het april-nummer van Succulenta 1988 op pag. 92-95 onder meer over een nieuwe succulententuin "in wording" in het zuiden van Tenerife en wel in de buurt van het badplaatsje Los Cristianos. Dit had ik goed onthouden en het was vanzelfsprekend, dat wij (mijn vrouw en ik) een bezoek aan deze plantentuin in ons werkprogramma hadden opgenomen.

Men behoeft thans niet meer te zoeken naar deze tuin, want aan de balies van de hotels en appartementen liggen overal strooifolders, die wijzen op het bestaan en de ligging ervan. Bovendien hebben diverse touroperators deze cactustuin ondergebracht in de lijst van bezienswaardigheden, terwijl men, rijdend op de autostrade van Santa Cruz naar Los Cristianos, te rechter zijde een levensgrote reclame in de heuvels met geen mogelijkheid over het hoofd kan zien.

Bij ons bezoek aan deze cactustuin keken wij toch wel even vreemd op, want de eerste kennismaking was geheel anders als wij verwachtten. Men ontmoet hier een combinatie van liefhebberij en commercie, die de vraag opwerpt, wat het doel is van deze instelling en hoe men dit denkt te realiseren. Naast het grote parkeerterrein bevindt zich de ingang, die voert naar de feesttuin, van waaruit men verder toegang heeft tot de cactusverzameling. Deze feesttuin is cirkelrond, 25 m in doorsnede en omgeven door bomen en struiken, waarin o.m. Tillandsia's hingen. Aan één zijde was een grote bar ingericht. Bij navraag bleek dat zich hier een nachtleven heeft ontwikkeld van ongekenne omvang. Een orkest (of band), dat tot 24.00 uur gecontracteerd was in Los Cristianos of in Playa de las Américas, komt met bekwame spoed naar de tuin en speelt daar vanaf 1.00 uur tot ± 4.00 uur voor een

Foto's van de schrijver

Astrophytums

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: J. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw. Tel.: 01658-1692.
 Vice-voorzitter: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964.
 Secretaris: F.R. de Groot, Punter 26-10, 8242 EA Lelystad. Tel.: 03200-41379.
 Penningmeester: J. Vrenken, Elandstraat 1, 5408 XC Volkel. Tel.: 04132-72917. Giro-rek.: 680596 t.n.v. Succulenta te Volkel, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Volkel.
 Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta te Volkel.
 Alg. Bestuurslid: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.
 Alg. Bestuurslid: W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. Tel.: 03484-1083.
 Alg. Bestuurslid: M.J. van Eijdsden, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen.
 Alg. Bestuurslid afd. België: J. de Wael, St. Rumoldusstr. 109, B 1851, Grimbergen, België.

LEDENADMINISTRATIE

Administrateur: M.J. van Eijdsden, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen. Aanmelding en verzoeken om inlichtingen uitsluitend schriftelijk.

Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-, jeugdleden f 17,50, leden in België Bfrs. 625 en voor elders wonende leden f 50,-. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 135.

Opzeggen: uiterlijk 1 december, schriftelijk, bij de ledenadministratie.

LOSSE NUMMERS

Prijs f 5,-. Aan te vragen voor het lopende jaar bij de ledenadministratie, overige jaren bij de secretaris.

MAANDBLAD

Hoofdredacteur: C.A.L. Bercht, Mauritsshof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.

Redacteur: J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23, 2263 HM Leidschendam.

Redacteur: Th.W.M. Neutelings, Galmeldijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.

Rubrieksmedewerkers: H. en R. van Donkelaar, A. Pullen, H. Ruinaard, A. v. Uijen en B. Zonneveld.

Verenigingsnieuws: F.R. de Groot. Sluitingsdatum 15e van de maand vóór verschijnen.

Vraag en Aanbod en Advertenties: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964. Sluitingsdatum: 15e van de maand vóór verschijnen.

ADVERTENTIETARIEVEN:

1/16 pag. f 30,-; 1/8 pag. f 55,-; 1/4 pag. f 85,-; 1/2 pag. f 140,-; 1 pag. f 240,-.

Kortingen op aanvraag.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN

Buiningfonds: Voor informatie over en verkoop van het Discoboek en "Wat Betekent die Naam". M. Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden. Tel. 04199-3856.

Het boek Discocactus door A.F.H. Buining. Omvat 224 pag., 60 kleurenfoto's en 84 z/w foto's. Nog slechts voorradig in Engels en Duits. Prijs op aanvraag.

Het boek "Wat Betekent die Naam". Verklarend woordenboek van nagenoeg alle voorkomende Latijnse cactus- en vetplantennamen. Prijs f 12,50 + f 3,- verzendkosten per stuk.

Bestellen door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds te Ammerzoden onder vermelding van het gewenste artikel.

Clichéfonds: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum. Tel.: 045-272461.

Ruilen zonder Huilen: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.

Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Catalogus à f 1,50 te bestellen op girorek. 13.45.616 t.n.v. J. Magnin.

VERKOOP VERENIGINGSARTIKELLEN

1. Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten, 3e druk 1986. Prijs f 6,- per stuk.

2. Bewaarbanden voor het tijdschrift. Een jaargang per band. Prijs f 16,- per stuk incl. portokosten.

3. Verenigingsspelden in broche-vorm of als steekspeld. Prijs f 4,- per stuk.

4. Ansichtkaarten met afbeeldingen van Succulenten. Prijs per set van 10 kaarten f 2,50.

5. Propaganda-folders.

Bij afname van grotere hoeveelheden gelden kortingen.

Informatie bij: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.

Bestellen uitsluitend door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 3742400 t.n.v. Succulenta afd. verkoop te Lunteren, onder vermelding van het gewenste artikel.

Voor België: rekeningnummer 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta te Volkel.

EVENEMENTENKALENDER

- 20 mei : Goudse Cactusbeurs. Info in het maartnummer.
21 mei : Plantenbeurs van ver. Cactusvrienden, info in het aprilnummer.
27 mei : Vetplanten- en Cactusbeurs van de afdeling Brabant-België. Info in het aprilnummer.
27 mei : Ruilbeurs afdeling Tilburg. Info in het maartnummer.
28 mei : Open dag bij de afd. Noord en Midden Limburg, tussen 10.00-17.00 uur. Inlicht. bij J. Raemakers, Pater Bleyslaan 4, 6045 BM Roermond.
3 juni : 1ste Grote Vlaamse Plantenbeurs, kasteel van Poeke, Kasteelstr. 29, Aalter. Inlichtingen elders in dit blad.
7 t/m 14 juni : Succulentenshow in de botanische tuin "De Uithof" te Utrecht, info in het aprilnummer.
10 juni : Nationale beurs voor natuurliefhebbers Afd. Utrecht.
10/11 juni : Tentoonstelling van de Belgische afd. "Leuchtenbergia", van 09.00-20.00 uur in het Dienstencentrum, Schoolstr. 44 te Schilde. Inl.: bij F. Hofkens, tel. 03-6633795.
16 t/m 17 juni : Tentoonstelling afd. Den Helder, info in het februarinummer.
17 juni : Cactus- en Vetplantenbeurs afd. Leiden. Info in het aprilnummer.
17/18 juni en 25/25 juni : Open dagen voor onze leden en door onze leden, afd. Zuid-Limburg.
18 juni : Beurs van de afd. Amsterdam in de Hortus Botanicus.
18 juni : Open dag van de afd. Nijmegen.
24 juni : Plantenbeurs van de afd. Dordrecht, info in het maartnummer.
2 juli : Open deur dag bij 8 leden van de Belgische ver. Grusonia, inlichting Johan Keirse, 050-824660.
19 augustus : Regionale ruilbeurs afd. West-Brabant, inlicht. in het aprilnummer.
26 augustus : Succulentenbeurs van het Oosten, afd. IJsselstreek in de Hanzehof te Zutphen.
26 augustus : Plantenbeurs te Schimmert, afd. Zuid-Limburg.
2 september : 12e Internationale cactus- en vetplantenmarkt te Nijmegen.
8 t/m 17 sept. : Cactusreis naar Blanes in Spanje, inlicht. in het februarinummer en bij Hr. Sterk 04920-23903.
24 september : Succulentenbeurs van de Belgische ver. "Leuchtenbergia", info in het aprilnummer.
2/3 sept. : Open deur dagen, J. Gielis, Pappotstr. 49, Westerloo-Tongerloo, België, tel. 014-547051.
30 sept./1 okt. : ELK 1989 te Blankenberge, info elders in dit blad.
7 oktober : Cactus- en Vetplantenbeurs in Zuidiaren, inlicht. in het aprilnummer.

V
O
O
R

Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht.
Tel. 078-124200.

FRANS NOLTEE

N
D
E
R
E

HET ADRES VOOR ANDERE SUCCULENTEN.

S
U
C
C
U
L
E
N
T
E
N

Mijn voorjaarslijst met meer dan 500 soorten andere succulenten is verschenen. Aangezien ik nog veel nieuwe planten verwacht ligt het in de bedoeling in de loop van het jaar minstens 2 aanvullingslijsten te doen uitkomen.
De voorjaarslijst en de aanvullingen worden u toegezonden na ontvangst van f 2,50 op girorekening 1295340.
In de afgelopen maanden ben ik er in geslaagd zowel het aanbod aan planten als de verkoopprijs aanzienlijk uit te breiden, zodat een bezoek aan de kas meer dan ooit de moeite waard is.
De kas is tussen 1 april en 1 november geopend op zaterdag van 10 tot 15 uur. Verder op afspraak.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Amsterdam

16 juni : Verzorgd door eigen leden, Ken Schreck.
Plaats: De Hortus, Plantage Middenlaan 2, Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Arnhem

24 mei : Excursie naar Wankum en Erkelenz (Duitsland).
Aanmelden bij mevr. Smit 08389-17551.
8 juni : Voordracht B. Groen over Neotenie.

Afd. Brabant-België

20 mei : Uitstap naar cactuskwekerij in Duitsland en Nederland, vertrek 08.00 uur bij Horteco, Vilvoorde.

Afd. Delfzijl en omstreken

1 juni : Lezing door de hr. Boele over Zuid-Afrika.
10 juni : Kasje kijken door onze leden bij de afd. Drente.
24 juni : Kasje kijken door de afd. Groningen bij onze leden v. Dijk, Folkers en de Wit te Winschoten.

Afd. Dordrecht en omstreken

8 juni : Bespreking van de te houden beurs op 24/6.
Plaats: De Christelijke MTS, Professor Waterinklaan 45, Dordrecht. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Eindhoven

5 juni : Dia-lezing door de hr. ter Brugge "tussen Richtersveld en Kaokoland".
Plaats: Zaal "de Schalm", Meiveld 2 te Veldhoven. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Flevozoom

6 mei : Kasbezoek bij kwekers in het Westland.
22 mei : De heer Vrenken gaat in op de Echinocereus.
27 mei : Onderling kasbezoek in Lelystad.
Plaats: Groen van Prinstererschool, Verkeersweg 51, Harderwijk. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Fryslan

20 mei : Excursie naar de Goudse cactusbeurs en vervolgens bezoeken bij hr. Bercht en hr. Rubingh.

Afd. Gooi- en Eemland

1 juni : Lezing door hr. Rubingh over Mexico.
Plaats: Grote zaal van de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146, Hilversum. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Gorinchem/Den Bosch

12 juni : Kasbezoek omgeving Leeuwarden.

DER KAKTEENLADEN hobbybenodigdheden/boeken Verzendhandel NIEUWS VAN DE BOEKENMARKT:

OUDE LITERATUUR:

Monatschrift für Kakteenkunde Bd. 1-2 1891-92 per DM 150,-; Bd. 3 10 1893-1900 per DM 130,-; Bd. 11-32 1901-1922 DM 110,-; Kakteenkunde 1933-1938 per DM 90,-; Beiträge zur Sukkulantenkunde und -pflege 1939-1942 per DM 50,-; Monatschrift der DKG 1929-1932 per DM 95,-; Zeitschrift für Sukkulantenkunde Bd. 1-3 1923-1928 per Bd. DM 130,- (alle tijdschriften gebonden); Succulenta 1958-1960 per DM 40,- (gebonden); 1961-1970 per DM 35,- 1971-1983/86 per DM 30,- (niet gebonden); Backeberg/Blätter für Kakteenforschung 1934-38 compleet DM 380,-.

Actuele Aanbieding Kasaccessoires: Robuust uitgevoerde LUCHTAUTOMATEN voor Uw kas, broeikassen enz. Openen en sluiten van de ramen automatisch en probleemloos. 2 JAAR GARANTIE. Vraag het gratis infoblad "LUFTAUTOMATEN" aan.

JÖRG KÖPPER
VERSANDGESCHÄFT FÜR HOBBYARTIKEL

DER KAKTEENLADEN

VERSANDBUCHHANDLUNG UND ANTIQUARIAT
LOCKFINKE 7
D-5600 WUPPERTAL 1

Afd. Gouda en omstreken

- 18 mei : Cactusdia-show door Nico Uittenbroek.
20 mei : Goudse cactusbeurs.
15 juni : Lezing door F. Supplie over Epiphyllum-hybriden.
Plaats: " 't Brandpunt", Turfmarkt 58, Gouda. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. 's-Gravenhage e.o.

- 25 mei : Hr. Reijnders vertelt over Orchideeën, plant v.d. maand Sulcorebutia.
Plaats: Grote zaal sporthal "Zuidhaghe", Melis Stokelaan 1201, Den Haag.

Afd. Groningen

- 27 mei : Bezoek aan de afd. Bremen.
15 juni : Kasje kijken bij hr. Bosma en hr. Munniksma.
24 juni : Kasje kijken bij de leden van de afd. Delfzijl te Winschoten.

Afd. Den Helder

- 20 mei : Excursie.

Afd. Hoeksche Waard

- 8 juni : Bingo-avond.
Plaats: Natuur Educatief Centrum bij de Rijkshaven in Numansdorp. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Nijmegen

- 20 mei : Interne excursie.
6 juni : Excursie naar Riet Maessen en Jan Tuinte.

Afd. Rotterdam

- 29 mei : Dia's uit eigen collectie, hr. de Poorter en ruilavond.
Plaats: Bovenzaal van het Wijkgebouw "Pier 80", Rösener Manzstraat 80, Rotterdam.
Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Utrecht e.o.

- 12 juni : Vergadering, deze keer in de Botanische Tuinen de Uithof, Budapestlaan. Aanvang: 19.00 uur.

Afd. West-Brabant

- 27 mei : Excursie?
10 juni : Kasbezoek bij eigen leden.

Afd. IJsselstreek

- 26 mei : In Goor: hr. Pullen over determineren in de praktijk, PLANTEN MEENEMEN!!!
16 juni : Ruilavond bij hr. ter Bruggen te Almelo.
17 juni : Kasbezoek op diverse locaties.
24 juni : Excursie Venlo-Roermond-Duitsland.

Afd. Zaanstreek

- 2 juni : Kasbezoek bij eigen leden.

NIEUWS VAN ONZE BELGISCHE ZUSTERVERENIGINGEN

CACTUSWEELENDE Noorderkempen. tel.: 03-6519211 M. Bastiaenssens.

- 15 juni : Dia-voordracht over "Flora van en in Tenerife" door hr. Piens.
Plaats: "Vogelenzang", Miksebaan in Brasschaat. Aanvang: 20.00 uur.

GRUSIONIA. tel.: 050-824660 Johan Keirse.

- 9 juni : Euphorbia, een dia-montage over dit geslacht door Maurice Genotten.
Plaats: Zaal "Vijverhof", Kortrijkstr. in Tielt. Aanvang: 20.00 uur.

LEUCHTENBERGIA

- 23 juni : Hybriden van Echinopsis door J. Orey.
Plaats: "Dienstencentrum", Schoolstr. in Schilde. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Zeeland

26 mei : Bijeenkomst met grote algemene plantenkeuring, tevens keuring ent-resultaten van vorig jaar.
 Plaats: Thomaskapel, Vrijlandstraat Middelburg. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Zuid-Limburg

6 juni : Hr. Vrencken over het geslacht Echinocereus.
 17/18 en : Open dagen door onze leden, voor onze leden.
 24/25 juni : Plaats: Gemeenschapshuis, Hoofdstraat 12, Schimmert. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Zwolle

25 mei : Lezing "Vetplanten in het algemeen" door F. Noltee.
 Plaats: Dependance van het Centrum voor Tuinbouwonderwijs, Prinses Margrietstr. 2.
 Aanvang: 19.30 uur.

RECTIFICATIE

In het aprilnummer is het verzuimd te melden waar de tweede Leidse Beurs wordt gehouden.

Adres: Wijkgebouw Aktief, Berlagestraat 2 te Leiden-ZW.

Aanvang beurs: 10.00 uur, einde rond 16.00 uur. Deelnemende standhouders kunnen reeds om 09.00 uur hun waren uitstellen.

Bij goed weer wordt e.e.a. ook buiten georganiseerd. Er is gelegenheid tot het aanschaffen van eet- en drinkwaren.

Zie voor een routebeschrijving het mei-nummer 1988.

SPANJE-REIS NAAR BLANES SEPT. 1989

Voor deze reis zijn nog enkele plaatsen vrij, reageert U snel!!!

De inschrijving/aanmeldingen moeten op heel korte termijn gebeuren, bij hr. Sterk 04920-23903.

WISSELING VAN HET SECRETARIAAT

Na een heel actieve periode van 5 jaar draagt Peter Melis het secretariaat over. In deze periode hebben wij hem leren kennen als een aimabel, hard en efficiënt werkend man. Van harte bedankt Peter, ik hoop dat je nu wat meer tijd aan je planten kunt gaan besteden.

Deze gelegenheid wil ik ook gebruiken om jullie medewerking te vragen, zonder al die pro deo medewerking van de leden, afdelingsbesturen en andere verenigingen kan een vereniging niet draaien. Het woord VERENIGING zegt het trouwens duidelijker dan ik het omschrijven kan, zonder uw stem, uw steun, uw ideeën, uw controle, uw kritiek (opbouwend), mondeling zowel als schriftelijk kunnen wij als bestuur het niet redden. **Kortom reageer, laat dus eens iets van je horen.**

Rob de Groot.

DE EERSTE VLAAMSE PLANTENBEURS

Kasteel van Poeke, Kasteelstraat 29, Aalter.

Ingericht door: Astrophytum, Cac. Brugensis, Grusonia, Islaya, Lophophora.

3 Juni 1989, 1ste grote plantenbeurs vanaf 10 u. tot 18 u.

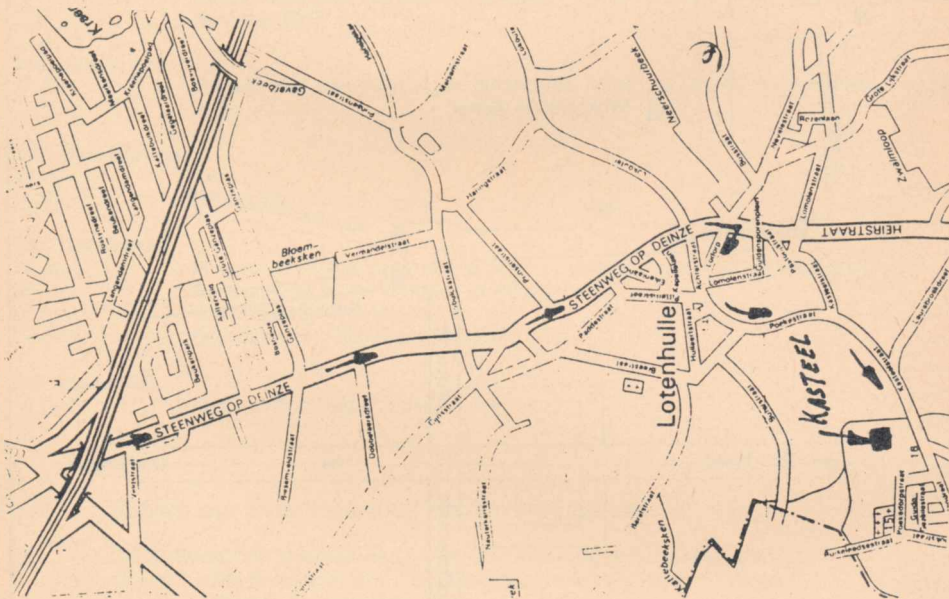
Cactussen - Vetplanten - Bonsai's - Fuchsia's - Tillandsia's - Orchideeën.

Voor elk wat wils. Toegang vrij.

Voor deelname en info: R. Van Buggenhout, Joh. Schinckdreef 3, 9810 Drogenen, tel. 091/272039.

Tafels: 100 fr./m., vanaf 3 m./250 fr./m.

Opstelling vanaf 8.30 uur. Betaling vanaf 1 april op postrek. 000-1276047-12. Ruilen - Kijken - Kopen. Een gesprek met vrienden. Een gezellige pint.

VOORAANKONDIGING

EUROPESE LANDEN KONFERENTIE 1989.

Plaats: Domein Duinse Polders te Blankenberge.

Deze wordt gehouden op 30 sept. en 1 okt. 1989.

Inschrijving vóór 15 augustus 1989.

In het volgende nummer komen wij hierop terug met een inschrijfformulier en 'n uitgebreid programma.

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het juli-nummer moeten vóór 15 juni bij de heer **M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen** zijn. Leden van Succulenta mogen per jaar éénmaal gratis een advertentie van **max. 6 regels** zetten in deze rubriek. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Geraagd: Het boek: Die Gattung Astrophytum (Sadovsky en Schutz). G. Melissen, Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk, tel. na 18.00 uur 03461-3366.

Geraagd: Aluminium kas ca. 2,25x2,00 m. R. Verhagen, Stellingwerfstraat 45, 6826 SK Arnhem, tel. 085-641354.

Te Koop: Kas 9,00 x 6,50 m. (tuinbouwkas 2 kappen), rondom dubbel glas met 6 draairamen, verlichting, gasheater, verwarmingskabels en thermostaat, het geheel 5 jaar oud. Alles demontabel. Prijs f 7.500,-. N. Oud, Kruislaan 19, 5051 BR Goirle, tel. 013-344041.

Te koop: Taschenbuch für Cactusliebhaber (L. Mittler 1841) f 24,-, Kakteen von A-Z (W. Haage 5e druk) f 98,-, Winterharte Kakteen (F. Kümmel) f 26,-, Lithops (R. Heine) f 26,-. C. Boele, Boskamp 9, 9753 KH Haren, tel. 050-349626.

Vacantieruil: Echtbaar met 2 meisjes (14 jaar) wil graag vacantie/woningruil incl. verzorging cactussen en huisdier(en). Wij hebben ca. 300 cactussen en 1 lieve oude kater. Voorkeur 2 weken in de periode 15 juli-14 augustus aan de Ned. of Belg. kust. Eventueel herfst- of kerstvacantie. A. de Jager, Rooseveltstraat 29, 6441 JM Brunssum, tel. 045-250940.

Opendeurdag: 14 mei 1989 bij mevr. Desender-Bruneel, C. Barbierlaan 9, 8021 Loppem, tel. 050-825223.

Opendeurdag: zondag 28 mei van 10.00-17.00 uur bij Frank Süplie. Naast de collectie Epiphytische cactussen en Epiphyllum hybriden is ook de gewone cactusverzameling te bekijken. Tevens is op deze dag nog een kleine tentoonstelling van herbariummateriaal te bezichtigen. Weg langs het Kerkhof 1, 6045 AN Roermond.

Gezocht: Contact met liefhebbers van Tephrocactus, Micropuntia, Coryneopuntia, Pterocactus en kleinblijvende Opuntia's (uit de z.g. Airampoae groep), met als doel ruilen van stekken. Ruillijst beschikbaar. Joh. de Vries, Prinsenvweg 5, 3237 LN Nierpolders.

Cactuszaden en Tillandsia's

Vraag onze gratis zaadlijst met meer dan 3000 soorten en variëteiten aan. Naast een uitgebreid assortiment cactuszaden vindt u ook: Euphorbia, Pachypodium, Agave, Yucca, Cycas, Datura, Eucalyptus, Passiflora, Conophytum, Lithops, Mesembryanthemum, Musa-Bananen, Palmen, Palmvarens en nog vele andere zaden van (Succulente) planten. Tevens een groot assortiment Tillandsia's.

C. Köhres

Wingertstraße 33 - D-6106 - Erzhausen/Darmstadt.

Speciale aanbieding voor SUCCULENTA-lezers:

THE MAMMILLARIA HANDBOOK door R. Craig. (Een fascimile herdruk met een nieuw voorwoord van John Pilbeam).

Een klassiek werk, essentieel voor de liefhebber van dit wonderschone geslacht, een constante bron voor identificatie en appreciatie van deze soorten. 309 pagina's, 304 foto's, normale prijs £ 11,75 + £ 3,50 verzendkosten. **NU EEN SPECIALE PRIJS: £ 9,75 + £ 3,50 (tot 31 juli 1989).**

Te bestellen door overmaking van £ 13,25 op Britse giro no. 659644002 t.n.v. **Lofthouse Publications**, 29 Ropergate, Pontefract, WF8 1LG; onder vermelding van titel.

Te koop: Onze cactussen - Duursma f 15,-; Die schönsten aber sind... Orchideen - Richter f 40,-; Encyclopedia of the Plant Kingdom - Huxley f 30,-; Schöne und seltene Pflanzen - Richter f 15,-; Bromelien, deel 1 - Rauh f 40,-; Bromelien, deel 2 - Rauh f 50,-; Das Sukkulentenlexikon - Jacobsen f 50,-; Ceropegia, Brachystelma and Riocreuxia in Southern Africa - Dyer f 60,-; Discocactus - Bui-ning f 15,-; Cacti and Succulents - Chapman/Martin f 15,-; Die Pflanzenfamilie der Kakteen-Endler/Buxbaum f 3,-; Pflanzennamen und botanische Fachwörter - Schubert/Wagner f 15,-; Succulents, a glossary of terms and descriptions -

Ivimey-Cook f 10,-; Key for the genus Lithops - de Boer/Boom f 5,-; Nieuwe tabel voor het geslacht Lithops - Boom f 5,-; Maandblad Succulenta jrg. 1947 t/m 1987. T/m 1982 ingebonden; geen verkoop (losse jrg.) f 600,-; Van de jrg. '47, '51, '53 en '54 ontbreken enkele nummers; Schoollflora - Heukels f 10,-; Dried flower designs - Brooklyn Bot. Garden Records f 5,-; Het handboek voor de aquariumliefhebber 15-delig f 150,-; Inrichting en onderhoud van het zee-aquarium - Entrop f 15,-. Alle boeken in zeer goede staat. Te bevragen: P. Dekker, Noordweg 476, 4333 KM Middelburg, tel. 01180-14726 (na 17.00 uur bellen s.v.p.).

SOUTHWEST SEEDS

CACTUSSEN- EN VETPLANTENZADEN
Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

DOUG & VIVI ROWLAND
200 Spring Road • Kempston, Bedford • England MK42-8ND
Telephone Bedford (0234) 58970

CACTUSKWEKERIJ

Special Plants

H. de Vries, Folgeralaan 2B
Drachten, tel. 05120-20699

Kas open:

di. t/m vrij. van 10.00-18.00 uur
zaterdag van 10.00-17.00 uur
maandag gesloten

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig.
Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkaktus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR & BOEK Bankastr. 10
2585 EN 's-Gravenhage
tel. 070-505648.

NIEUW

NIEUW

An den Standorten von *Pedio- und Sclerocactus*
door Fritz Hochstätter
met bijdragen van dr. Günter Hentzschel.

U volgt de auteur over 100.000 km door de natuur in de USA.

Inhoud: reisverslagen, groeiplaatsen, klimaat, bodemonderzoek, zaadonderzoek, cultuur, kweek uit zaad, etc.

Prijs 59,- DM excl. verzendkosten.
Te bestellen bij de auteur, Postfach 510201,
D 6800 Mannheim 51; tel. 09-49-621-794675.

HOBBY-KWEKERIJ "ROERMOND"

Weg langs het Kerkhof 1, (nabij Kapel i/h Zand), 6045 AN Roermond, tel. 04750-19389.
Geopend iedere zaterdag van 11-17 uur.

Zondag 28 mei **OPEN DAG**, 10-17 uur.

Epiphytische cactussen, epiphyllum hybriden, noto's, vetplanten, cactussen waaronder vele zeldzaamheden, boeken, verjaardagskalenders etc.

SPREKERSLIJST

Rectificatie: Het telefoonno. van mej. Carla Wolters gelieve U te wijzigen in 04756-3146.

Ferocactussen

publiek van 300 à 400 voornamelijk jongere toeristen, waarbij de verkoop van drank en etenswaren uiteraard de voornaamste bron van inkomsten vormt.

Moet uit deze inkomsten de stichting van de cactustuin gefinancierd worden? Naar onze bescheiden mening is dit nauwelijks mogelijk. Wij zagen bij onze rondwandeling door de tuin (waarover zo dadelijk meer) stapels dozen met importzendingen uit Zuid-Amerika, die een veelvoud moeten hebben gekost van hetgeen de amusementsafdeling kan inbrengen. Maar uiteindelijk is dit natuurlijk een onderwerp, dat ons slechts zijdelings interesseert. Het importeren van planten kost natuurlijk (veel) geld en waar dat vandaan komt, is voor een outsider, die hier als bezoeker komt, niet al te belangrijk. De cactustuin is aangelegd op een glooiend terrein aan weerszijde van een oplopend voetpad. Teneinde de verschillende cactussen te kunnen plaatsen, werden er in het hellende stenen oppervlak gaten gehakt, waarin de planten zijn uitgezet. Hierbij is tevens goed aangegeven, om welke plantesoorten het gaat. Deze naamgeving zal voor de belangstellende toeristen waarschijnlijk niet van veel importantie zijn, doch wij, als meer ingewijden, konden constateren, dat de huidige nomenclatuur zeer juist en nauwgezet was aangehouden.

Bij het bezichtigen van de verschillende complexen viel het ons op, dat b.v. de *Ferocactussen* en *Mammillaria's* fantastisch goed reageerden op de klimatologische (en waarschijnlijk ook ecologische) milieu-omstandigheden. Natuurlijk komt het voor, dat in een complex van 50 "kuiltjes" 2 of 3 exemplaren niet willen groeien, doch dit doet niets af aan de totale indruk van deze cactustuin. De bloei van vele cactussoorten in deze barre omgeving geeft zeer goed aan, onder welke omstandigheden ze in hun oorspronkelijke omgeving moeten trachten te groeien en bloeien. De foto's, die hierbij zijn afgebeeld, geven een duidelijk overzicht van de inrichting van deze tuin.

Aan de zuidkust van Tenerife heerst een woestijnklimaat, te vergelijken met dat van de Sahara. De neerslaghoeveelheid is beperkt tot 5 à 10 cm per jaar

en deze neerslag valt in hoofdzaak in de maanden november en december. In de cactustuin is men ertoe overgegaan, deze geringe neerslaghoeveelheid te compenseren door te sproeien. Wij zagen diverse tuinslangen liggen en aansluitingen op het waterleidingnet, die erop wijzen, dat men toch de natuur in dit onherbergzame gebied enigszins te hulp is gekomen. Dit is waarschijnlijk ook wel noodzakelijk, omdat in de plantgaten min of meer volgroeide planten worden uitgezet, die weer opnieuw moeten wortelen en aan de groei moeten komen. Het resultaat ervan is beslist indrukwekkend en in alle opzichten bevredigend.

Vermeld dient tenslotte nog te worden, dat aan het einde van de uitgezette wandelroute een groot terrarium was opgebouwd (lengte ca. 15 m bij een breedte van ca. 5 m), waar een verzameling is ondergebracht van hagedissen, die op de Canarische eilanden in het wild leven. Verschillende soorten hiervan zijn wettelijk beschermd. In de vrije natuur zal men slechts sporadisch een exemplaar kunnen waarnemen, doch in dit terrein waren wij in staat, de verschillende soorten uitvoerig te bewonderen.

Afsluitend zouden wij willen adviseren: als u in de gelegenheid bent het eiland Tenerife te bezoeken, vergeet dan niet als liefhebber van succulente planten om deze cactussen te bezichtigen. U zult er geen spijt van hebben!

De Gast 33A, 9801 AB Zuidhorn

Het geslacht *Thelocephala* Ito 1957 emend. Ritter. 1959 (I)

S. KOUIJ

Inleiding

In de cactusliteratuur is vele malen gediscussieerd over de geslachtsnaam *Thelocephala*. Velen der "grote" cactuskenners hebben zich gebogen over de door Ito in een afzonderlijk Chileens cactusgeslacht ondergebrachte planten. Planten, die in een begrensde gebied in het noorden van Chili leven en waarvan, zoals de laatste mij bekende berichten luiden, enkele soorten al niet meer zijn terug te vinden. Zoals uit de aanhef blijkt werd het geslacht *Thelocephala* in 1957 door de Japanner Ito opgesteld. Ritter heeft een tijd de naam *Chileorebutia* gebruikt, maar in zijn uitvoerige werk over de cactusflora van Zuid-Amerika aanvaardt hij in deel 3 de naam *Thelocephala* als geldige geslachtsnaam. Backeberg heeft de naam nimmer gehanteerd en plaatste de planten onder zijn geslachtsnaam *Neochilenia*. Of dit laatste juist is, is niet aan mij om te beoordelen, maar naarmate men zich meer verdiept in zijn verzameling en zich o.a. specialiseert in de groep der *Thelocephala*'s komt men steeds meer tot de overtuiging dat een apart geslacht een zeker bestaan toekomt. Kent men een duidelijke overgang tussen *Pyrrhocactus* (*Neochilenia* Backb.) en *Neoporteria* in de soorten *P. transiens* en *P. tenuis*, tussen *Pyrrhocactus* en *Thelocephala* kent men tot op heden geen overgangsvorm. De typeplant voor het geslacht *Thelocephala* is *T. napina*. Ritter noemt dit puur toeval. De lichamen der *Thelocephala*'s zijn niet opgedeeld in ribben, alleen bij *T. napina* zijn toch nog zwakke ribben zichtbaar. Zoals Ritter in zijn boek zegt: "Napina ist zwar zweifellos eine *Thelocephala*, doch hat sie hinsichtlich der Auflösung der Rippen nicht die höchste Stufe der *Thelocephala* erreicht; sie ist also in dieser Hinsicht etwas ursprünglicher geblieben". Er is een aantal kenmerken waaraan een ieder, wel of geen "kenner" der Chileense soorten, in zijn of haar verzameling de *Thelocephala*'s herkent. Na de bloei, doorgaans zeer rijk, ontstaan na bestuiving op de plant grote bolle vruchten. Deze sterk behaarde vruchten blazen zich, naarmate de rijping vordert, steeds verder op. Is de rijpingsperiode der zaden voorbij dan laten de

vruchten zeer gemakkelijk los en dan ziet men het wonder van aanpassing der natuur. Uit het kleine gaatje onder aan de vrucht vallen één voor één de zaden. Door deze vruchten te ontwikkelen kregen de Thelocephala's de mogelijkheid de zaden te verspreiden. Bij veel planten gebeurt de verspreiding door vogels die de vrucht en zaden eten. In het droge, woestijnachtige noorden van Chili is deze mogelijkheid er niet; de natuur heeft een oplossing gezocht en gevonden, namelijk de wind. De vruchten laten los en door de sterke beharing krijgt de wind er vat op. Zo worden de vruchten over enige meters verspreid en de zaden "gezaaid". Het komt slechts sporadisch voor dat Thelocaphala's in de natuur in grote groepen worden gevonden. Meestal blijft de populatie beperkt tot ongeveer 5 planten op dezelfde plek. Onze Oosterburen (lees Ritter) gaven aan dit type vruchten de naam Windverwehungsfrüchte. Een mond vol, maar een woord dat aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. Dit fenomeen komt trouwens ook bij *Islaya* voor. Een voor zich sprekende foto is op blz. 1180 van Ritters werk afgebeeld en wel afbeelding 902 (*Thelocephala lembckeii*). Nog sprekender is afbeelding 922 op blz. 1186, waarop een "berg" vruchten van vele jaren van *Islaya krainziana* is te zien.

Een tweede duidelijk kenmerk van de planten vindt u in de pot. Thelocephala's bezitten een zeer krachtige penwortel, die in de natuur soms lengtes bereikt van wel 40 cm. De eigenlijke plant, die meestal niet groter is dan 1,5 tot 2,5 cm in doorsnede, staat op een potlooddik stukje "hals" boven op deze dikke wortel.

Binnen het geslacht Pyrrhocactus is er nog een aantal soorten die op het eerste gezicht lijken op een Thelocephala, bijv. *P. occultus*. Echter, met name de vrucht wijkt geheel af. Ik kom bij de bespreking der afzonderlijke soorten hier nog nader op terug.

Dr. Hans Lembcke lanceerde nog een term in samenhang met Thelocephala nl. "Erdkakteen" (aardcactussen). Hij baseerde dit op het feit dat de planten in de natuur veelal onder het stof en zand verborgen zitten, met name in de droge periode.

De forse penwortel van de Thelocephala's dient als voorraadkamer in slechtere tijden. Onder aan de wortel bevinden zich de fijne haarwortels, maar ook aan het bovengedeelte, op de zgn. schouder, bevinden zich haarwortels die het minieme vocht van dauw en nevel op kunnen nemen. Het stof en zand is tevens een goede bescherming tegen sterke uitdroging en bescherming de planten door camouflage enigszins tegen de vraat van de in het wild lopende ezels en andere weidedieren. Enerzijds zijn door vraat hele populaties uitgeroeid, maar anderzijds ontstonden er clusters. Normaal spruiten Thelocephala's bijna niet; een uitzondering is de sterk spruitende *T. esmeraldana*, alsmede *T. malleolata* (vooral in cultuur en geënt).

(Wordt vervolgd)

* *
*

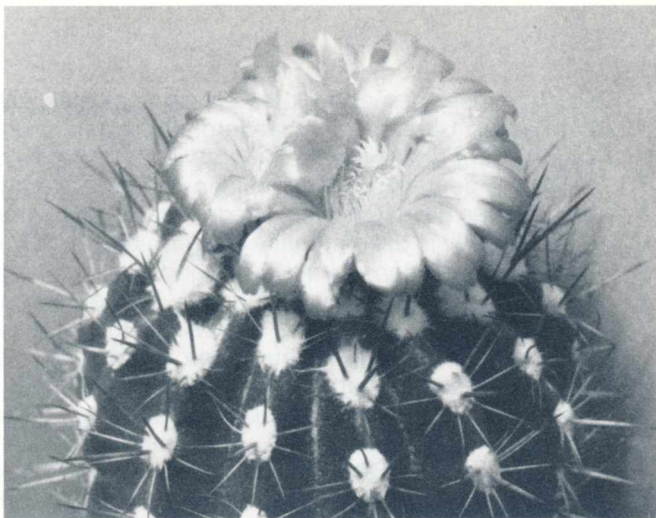
Parodia ayopayana Cardenas (1951)

PAUL NEUT

Het zal velen niet onbekend zijn dat ik, naast mijn voorliefde voor Noto's, ook heel wat "bijliefde" heb voor Parodia's. Ik probeer dit geslacht enigszins in ere te herstellen. Parodia-liefhebbers zijn er niet zo veel meer in ons landje en dit is niet alleen in België het geval. Wie met dit geslacht wat intensiever bezig is ondervindt al gauw dat er behalve het "gewone" aanbod niet zoveel "op de markt" te vinden is.

Velen beschouwen dit geslacht als moeilijk en in de meeste verzamelingen vindt men geen planten van dit geslacht, op enkele uitzonderingen na misschien.

Parodia ayopayana behoort tot de groep der *Obtextospermae*, hetgeen betekent met "oversponnen zaden"; de structuur van de arillushuid geeft een omspinnen indruk, als-

of het met spinsel omweven is. Het is een nogal omslachtig Nederlandstalig equivalent, maar een "evidenter" woord is moeilijk te bedenken zonder aan betekenis te verliezen.

Tot dezelfde groep behoren ook nog *P. borealis*, *P. comosa* en *P. miguillensis*. Een groep die thuishoort in het zuidelijk deel van Bolivia dat grenst aan Argentinië. Ze vertonen, qua zaadstructuur, het meest gelijkenis met *Notoctactus*.

Daar waar vroeger de indeling der *Parodia*'s gebeurde volgens hun uiterlijk (habitus), geschiedt dit hedendaags aan de hand van andere elementen zoals bloem- en zaadstructuur. Destijds verdeelde Backeberg het geslacht in 3 groepen: soorten met haakdoorns, soorten met gebogen middendoorns en dan nog soorten met rechte middendoorns. Hij was van oordeel dat, gezien de verscheidenheid der zaadvormen, de zaadstructuur niet dienbaar was als gegeven tot groepsindeling. Later zijn er bewijzen genoeg geleverd om aan te tonen dat Backeberg's redenering onjuist was. Brandt daarentegen viel dan weer in het andere uiterste en beschreef heel wat planten vaak voornamelijk op basis van de zaadstructuur. Sedertdien zijn we weer een heel stuk wijzer geworden en zelfs Brandt is op zijn schreden terug moeten komen. Maar weer terug naar *P. ayopayana*. Deze plant is genoemd naar de plaats van herkomst, de provincie Ayopaya; de exacte vindplaats is Puente Pilato, op een hoogte van ca. 1700 m. Het is een enigszins afgeplat bolvormige, frisgroene plant, tot 9 cm doorsnee en met ongeveer 11 ribben. Areolen dicht bewold, met tot 11 witte randdoorns, deze tot 2 cm lang en 4 bruine middendoorns, tot 3 cm lang, stijf en scherp. Bloem 3 cm lang en even breed, goudgeel. Zaad 0,8 mm lang, testa rond tot ovaal, mat zwart en met arillushuid. Bij het rijpen groeit de zaadbes blaasvormig uit, tot 5 cm lang, roze gekleurd en met witte wol bezet. De zaden liggen onderin de zaadbes. Dit blaasvormig uitgroeien van de zaadbes is wel een specifieke eigenschap van deze groep, een verschijnsel dat we ook terug vinden bij sommige *Noto*'s. De hele groep is geelbloeiend, is niet zelffertil en naar mijn ervaring zijn de meeldraden niet prikkelbaar (gevoelig).

Naar eigen ervaring zijn ze uit (vers) zaad heel gemakkelijk te kweken; wortelecht stellen ze praktisch geen probleem en enten is overbodig, het zou zonde zijn van de onderstam.

Voorwaar een zeer mooie en relatief gemakkelijke vertegenwoordiger van een zeer interessant geslacht.

Nyctocereus serpentinus (Lag. & Rodr.) Br. & R.

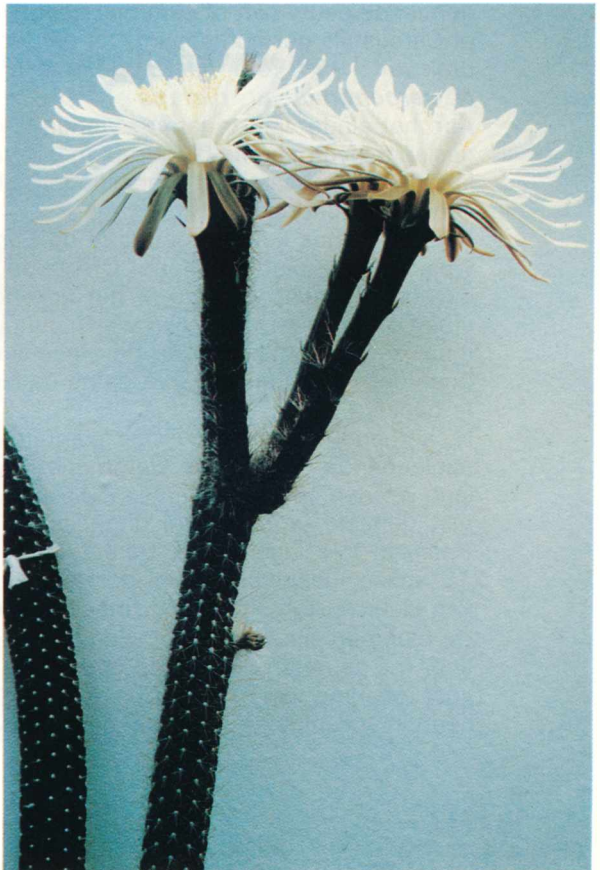
A.B. PULLEN

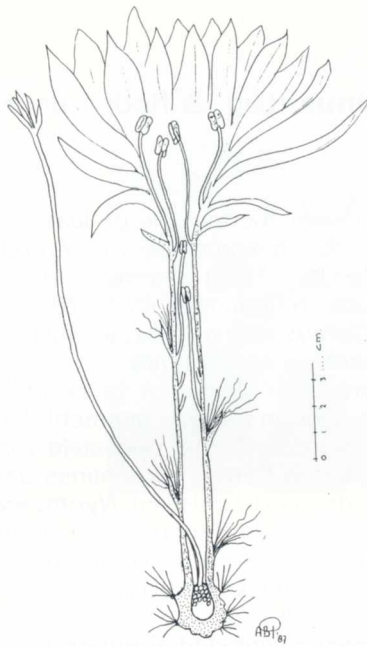
In vergelijking met de vele nieuwe soorten, die de laatste decennia ter beschikking van de cactusliefhebber gekomen zijn, is *Nyctocereus serpentinus* bepaald een "oudje". Reeds in 1801 is deze soort als *Cactus serpentinus* beschreven door Lagasca en Rodrigues. In 1828 wordt de soort door De Candolle omgedoopt tot *Cereus serpentinus*, terwijl Lemaire de naam in 1868 veranderde in *Echinocereus serpentinus*.

De geslachtsnaam *Nyctocereus* — de naam betekent Nacht-Cereus — werd voor het eerst met deze soort in verband gebracht door Britton & Rose in 1909. (De naam werd eerder door Berger opgesteld voor een sectie van het subgenus *Eucereus*). Zij kozen *Cereus serpentinus* als type-plant voor hun nieuwe geslacht, zodat de soort sindsdien *Nyctocereus serpentinus* heet. Behalve *N. serpentinus* erkennen Britton & Rose nog *N. hirschtianus* (K. Sch.) Br. & R., *N. guatemalensis* Br. & R., *N. neumannii* (K. Sch.) Br. & R. en *N. oaxacensis* Br. & R. Omstreeks 1920 omvatte het geslacht dus 5 soorten.

Een vindplaats van *N. serpentinus* vermeldden Britton & Rose niet; volgens hen is deze soort beschreven naar een tuinplant. Als verspreidingsgebied wordt opgegeven Mexico, waarschijnlijk nabij de oostkust. Afbeeldingen van soorten van dit geslacht zijn sporadisch in de cactusliteratuur, beschrijvingen zeer summier. Britton & Rose geven een afbeelding van een stammetje met bloem van *N. serpentinus*, een tekening van een bedoornde vrucht,

Foto's van de schrijver

eveneens van *N. serpentinus* en een tekening van een bloem van *N. hirschtianus*, waarop geen enkel detail te zien is.

Backeberg vermeldt in zijn "Kakteenlexikon" (1966) de volgende soorten: *N. chontalensis* Alex., *N. guatemalensis* Br. & R., *N. hirschtianus* (K. Sch.) Br. & R., *N. neumannii* (K. Sch.) Br. & R., *N. oaxacensis* Br. & R. en *N. serpentinus* (Lag. & Rodr.) Br. & R. met de variëteiten *ambiguus*, *splendens* en *strictior* (In feite worden hier weer namen opgerakeld, die in de negentiende eeuw niet of summier gepubliceerd zijn in combinatie met Cactus of Cereus als geslachtsnaam). In de door Haage verzorgde 4e (uitgebreide) druk van 1977 komt daar nog bij de in 1972 door H. Bravo gepubliceerde *N. serpentinus* var. *pietatis*.

Aan het einde van de jaren zeventig is de stand van zaken dus zo, dat het geslacht *Nyctocereus* 6 soorten met 4 variëteiten omvat. Ook het "Kakteenlexikon" is schaars met afbeeldingen: slechts één kleurenfoto van *N. oaxacensis* is afgedrukt.

N. serpentinus komt vanouds in de Europese verzamelingen voor, hoewel waarschijnlijk niet algemeen. Ofschoon het een "oude" soort is, wordt hij bijvoorbeeld niet vermeld in het bekende Verkade-album. Het is maar de vraag of de andere taxa hier wel in cultuur zijn. Omdat de literatuurgegevens maar zeer summier zijn en de afbeeldingen schaars wil ik hier een poging doen deze soort en dan met name de bloem, wat beter te beschrijven en af te beelden.

N. serpentinus vormt bossige planten van lange, rechtop groeiende, later aanleunende of liggende stammetjes. Afzonderlijke takken kunnen tot 3 m lang worden en 2-5 cm in diameter (In een bloempot zullen deze afmetingen niet gehaald worden, vrij uitgeplant is dat wel mogelijk). Er zijn 10-13 (meestal 12), lage ribben. De areolen zijn witviltig en voorzien van ongeveer 12 spitse, naaldvormige of borstelachtige dorens, wit tot licht beige-bruin van kleur en tot 3 cm lang, meestal korter.

De bloemen zijn zeer groot. Een lengte van 20 cm is normaal, de grootste door mij gemeten bloem had een lengte van 23 cm. Daarvan komt 1,5 cm voor rekening van het receptaculum en 13 cm van de bloembuis. De bloem heeft in volledige anthese een diameter van ongeveer 14 cm. De bloembuis

is bedekt met schubjes, die 12-14 mm lang en 2-3 mm breed zijn. In de oksels van deze schubjes staan tot 3 cm lange, witte haren, soms overgaand in zeer dunne, naaldvormige, witte tot rose dorens. De buitenste bloemblaadjes zijn roodachtig groen, de binnenste wit. De meeldraden, die op verschillende hoogte op de binnenzijde van de bloembuis staan ingeplant, zijn niet allemaal evenlang. Het vruchtbeginsel is ca. 11 mm hoog en ca. 7 mm breed; de stijl is $\pm$ 17 cm lang. Er zijn 7 stempellobben, die ca. 12 mm lang zijn. De vrucht, die voorzien is van lange dorens, is rood; de zaden zijn glanzend zwart, $\pm$ 5 mm lang. De bloemen openen zich 's avonds laat, wanneer het goed donker is en blijven open tot ver in de volgende ochtend. Het is dus een typische nachtbloeier. De bloemen geuren sterk. De bloemen verschijnen meestal nabij de top van een stam, of dichtbij de plaats, waar de groei van een bepaald jaar gestopt is. (Het volgend voorjaar groeit de stam weer gewoon verder). De bloeitijd is nogal variabel. Mijn plant bloeide in 1987 pas op 23 september, in 1988 op 28 juni. De summier beschreven variëteiten van *N. serpentinus* wijken slechts in details af van de soort en het is maar de vraag of deze afwijkende details constant zijn.

N. serpentinus kweekt men het beste in een ruime pot of, indien uw ruimte dat toelaat, vrij uitgeplant. Men moet de slappe takken enige steun bieden in de vorm van een rekje of enkele stokjes. In de zomer volle zon, eventueel halfschaduw, veel water geven. In de winter droog houden. De temperatuur bij voorkeur niet beneden de 8 à 10 °C laten komen. Het substraat dient voldoende humus te bevatten, moet zuur reageren en overtollig water snel laten wegvloeien.

Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

* *
*

Brazilië: bakermat van de Cephaliumdragers (I)

CARLA WOLTERS

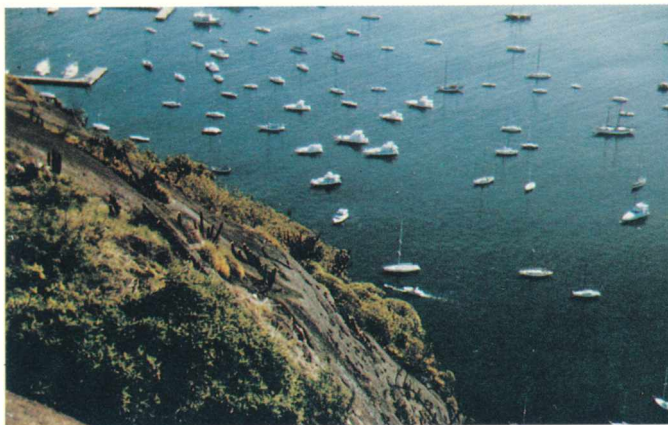
Voorwoord

Sedert 1986, hét jaar waarin mijn Braziliaanse droom in vervulling ging, zijn inmiddels alweer drie jaren verstreken. Desondanks blijven de herinneringen levendig aan een land van contrasten. Brazilië, met een gigantische oppervlakte, groter dan het Europese werelddeel, grenst aan Zuidamerikaanse staat behalve Ecuador en Chili. Ook in een ander opzicht is het land uniek nl. vanwege zijn Portugese landstaal in een verder Spaans sprekend werelddeel. Een land van uitersten zoals eerder gesteld, gekenmerkt door grote geografische verschillen en een (schijnbaar) geïntegreerde rassenvoelvoud waar men prat op gaat, maar waar armoede en weelde niet kunnen fuseren, zelfs niet in een moderne metropool als Rio de Janeiro.

Uit mijn dagelijkse notities resumeer ik de reisperikelen van vier gepassioneerde "avonturiers" t.w.: dhr. en mevr. v.d. Vel, dhr. Hovens en schrijfster dezes.

Maandag 7.7.86

Aan een maandenlange voorbereiding komt een eind met het voortschrijden der tijd. Zeven juli, een magische dag die het startschot is voor het grote avontuur. Een periode van rusteloosheid maakt plaats voor een nieuw soort spanning nl. die van een onstuitbare nieuwsgierigheid.

*Coleocephalocereus
fluminensis op de
rotsen.*

Foto van de schrijfster

Na een niet oncomfortabele zit in een Boeing 747 van onze trots in de lucht, de KLM, valt de elf uur durende vlucht toch best tegen. Aanvankelijk is alles indrukwekkend en nieuw maar de verveling slaat allengs toe. Tot werkelijke rust kom je niet, ofschoon het toch nacht is. Maar alle vermoeidheid valt van je af bij nadering van "Rio by Night". We bewonderen deze veelgeroemde wereldstad badend in een zee van avondlichtjes waarvan het einde zoek lijkt, totdat uiteindelijk toch de landing ingezet wordt. We treden een zwoele nacht tegemoet waarin weinig meer valt te ontwaren. Slechts ons reukorgaan wordt geprikkeld door een vlaagje exotiek. Of is het schijn?

We koersen per taxi naar ons hotel. Het is 03.00 uur Braziliaanse tijd, wat een "jet-lag" betekent van 5 uren. Na een etmaal op de been te zijn geweest kon niets ons meer uit onze welverdiende nachtrust halen.

Dinsdag 8.7.86

Acclimatisatieproblemen deden zich niet voor. Een nachtje rust hoe kort dan ook doet wonderwel goed. Omstreeks 9.00 uur begaven we ons naar de eetzaal waar we van een uitstekend ontbijt oftewel "o café" genoten. Hierna ondernamen we pogingen, die aanvankelijk nogal stroefjes verliepen (d.w.z. op typisch Braziliaans gelaten wijze!) om een VW-busje te contracteren.

Na veel wikken en wegen stemden we toe met een wat verouderd type. Een kritische blik is nu eenmaal een pré wil je de ettelijke duizenden km's meedogenloze catíng "heelhuids" doorkruisen.

's Middags, zoals te doen gebruikelijk, de platgetreden paden van de "Pao de Açúcar" bezocht. Deze markante "Suikerbroodberg" mag op een sightseeing toer natuurlijk niet ontbreken. Innerlijk was ik echter te ongedurig om werkelijk van het fabuleuze panorama te kunnen genieten. Van hieruit heb je een oogstrelend uitzicht op stranden met de fantasievolle namen als "Copacabana", "Ipanema" en meer van dergelijke kunstmatige stranden. De harmonische drapering van (hoog)bouw tussen berg en dal is een ware lust voor het oog. Een doorn in het oog echter is het andere gezicht van Rio dat je uit je droom schudt bij de aanschouwing van de torenhoge "slums" of "favela's", de krottenwijken dus.

Ik voel een warmte opwellen als ik als eerste *Coleocephalocereus fluminensis* hier tegen de flanken "in situ" zie groeien. Een eerste, vreemdsoortige confrontatie.

De dag wordt besloten met een heerlijk maal in een restaurant waar men "Churrasco" (soort barbecue) serveert. Op het eind van de dag klinken we onder het genot van een "Cafezinho (= sterke, zoete koffie in kinderserviesje!) omgeven door het rustgevend, ruisende geluid van een ventilator op de dingen die ons te wachten staan.

Woensdag 9.7.86

De hele meute piccolo's snelt toe om de koffers in het busje te laden. We banen ons een weg door het chaotische straatbeeld, koersend naar de langste brug ter wereld, de "Ponte Rio Niteroi", die ons naar de gelijknamige forenzenstad voert. Eerst enig proviand alsook een reservetank gekocht in piepkleine "Supermercados". Een extra tank is onmisbaar zoals later zal blijken.

Het is behoorlijk heet. De uitlaatgassen verspreiden een zoete, weeïge geur die het gevolg is van overschakeling op "alcohol"; alcohol als brandstof die uit suikerriet gestookt wordt en die milieuvriendelijker is. Hierdoor boort Brazilië als het ware een goudmijntje aan; suikerriet is nl. hét consumptiegewas bij uitstek. Auto's die voorheen nog op benzine reden zijn omgebouwd voor deze nieuwe brandstof. Evenwel bezorgt me deze reuk een lichte vorm van misselijkheid.

De buurstad telt ca. 400.000 inw. (Rio kent ruim 500.000 inw.) en fungeert als voorstad of slaapstad voor pendelende "cariocas" (= een betiteling voor Rio's autochtonen). Na de hamster-stop spoeden we ons het achterland in en ontkomen we aan de hektiek die het stadse leven nu eenmaal met zich mee brengt. Het zal een lange dag worden van bijna onafgebroken rijden zonder noemenswaardige vondsten. Maar we zijn vol frisse energie en zo zet de reis zich voort parallel aan het kustprofiel tot we ons "stekkie" voor de nacht in Campos vinden.

(Wordt vervolgd)

*
*   *
*

Een vindplaats voor *Chamaecereus silvestrii*

J. LAMBERT IR. A.I.Gx.

Onze zo populaire en wijdverspreide "augurk-cactus" werd reeds beschreven door Spegazzini in 1905, onder de naam *Cereus silvestrii*. Hij werd aldus benoemd ter ere van Dr. Philippo Silvestri, een zoöloog die het plantje ontdekt had op een van zijn tochten. Als vindplaats vermeldt Spegazzini: "In montuosis dumetosis inter Prov. Tucuman et Salta", of letterlijk: in beboste bergen tussen de provincies Tucuman en Salta.

Sedertdien werd dit getrouw overgenomen door de meeste latere auteurs, zoals Britton & Rose, Backeberg, etc.... Anderen laten echter de vrije loop aan hun fantasie, zoals bijvoorbeeld Cullmann, die als vindplaats aangeeft: "Op grote hoogte in Noord-Argentinië". Iets dat o.m. zijn onkunde van de natuurlijke regio's bewijst, daar het hooggebergte aldaar nooit bebost is... Eigenaardig is wel, dat sedert de oorspronkelijke ontdekking door Dr. Silvestrii, niemand nog de plant in de natuur blijkt te hebben teruggevonden. Zelfs doorwinterde en ervaren verzamelaars als Ritter en Rausch, die de betrokken contreien veelvuldig doorkruisten, maken nergens melding van een vondst, laat staan van een veldnummer. Ritter citeert de soort in zijn discussie der verwante genera rond *Echinopsis*, doch daarbij blijft het dan. Rausch, van zijn kant, geeft, onder de naam *Lobivia silvestrii*, een (overgenomen) beschrijving der soort, die hij illustreert met de reproductie van een mooie oude plaat. Ook hier vinden we noch foto, noch veldnummer, en wordt als vindplaats weerom het vage "zwischen Tucuman und Salta" aangegeven. Gedurende onze laatste reis door Argentinië begaven we ons, op 8 december 1988, naar de "Dique El Cadillal", een stuwdam gelegen op een twin-

tigtal kilometer noordwaarts van de stad Tucuman, op een hoogte van slechts 650 meter. We namen een kiekje van het stuwmeer en wandelden dan nog even rond, toen opeens onze aandacht werd getrokken door een nietig plantje tussen het struikgewas. Even neerhurken en, ja hoor, daar stond een jong specimen van de bij de liefhebbers zo vertrouwde *Chamaecereus*! De plant kreeg ons veldnummer JL-256, doch werd niet meegenomen, want hoe we ook zochten, we konden er geen enkel ander exemplaar van ontwaren. De soort blijkt dus zeldzaam (geworden?) te zijn (1). Het is dan ook een geluk, dat ze in de cultuur makkelijk te houden en te vermeerderen is, wat het verzamelen van nieuwe wildplanten overbodig maakt. Onze waarneming laat echter toe, een meer preciese vindplaats van de soort op te geven dan totnogtoe het geval was.

(1) Mogelijk zijn populaties vernield bij het ontstaan van het stuwmeer.

Literatuur:

- Spegazzini, C. - 1905: Cact. Plat. Tent., in Ann. Mus. Bs. Aires, XI, Ser. 3a, t. IV, 483.
Cullmann, W. - 1976: Cactussen, (Thieme, Zutphen), 116.
Ritter, F. - 1980: Kakteen in Südamerika, Bd. 2, 455.
Rausch, W. - 1986: Lobivia 85, 124.

Passendalestraat 84, 8698 Zonnebeke

TIJDSCHRIFTEN

Internoto jaargang 9, 1988

Nr. 1. De jaargang wordt geopend met een nieuwbeschrijving: Prestlé beschrijft *Notocactus memorialis*, benoemd ter nagedachtenis aan de vorig jaar overleden Hugo Schlosser. Het tweede artikel, van de hand van Engel, geeft een introductie in het determineren van zaden via REM-opnamen; als voorbeeld worden *N. magnificus* en *N. schlosseri* beschreven. Hofacker introduceert een nieuw substraat: Bilaho. Oster beschrijft een *N. submammulosus* die zich zeer vreemd gedraagt. Theunissen zet zijn serie "Terug naar de wortels" voort met deel 7. Abraham en Theunissen geven de tweede nieuwbeschrijving: *Wigginsia schaeferiana*. Gerloff geeft een overzicht van de vormenrijkdom van *N. leprosorum*, en concludeert dat Ritter gelijk had. Tot slot van dit nummer geeft Theunissen kritiek op een artikel van Prestlé uit de vorige jaargang, terwijl Reichenbach *N. vila-velhensis* voorstelt.

Nr. 2. Link begint met een artikel over roodbloeiende vormen van normaal geel bloeiende *Noto's*. Havlicek benoemt de in het vorige nummer beschreven *Wigginsia schaeferiana* tot *Notocactus schaeferianus*. Gerloff presenteert de nieuwe *N. scopa* fa. *marchesii* en Prestlé geeft wat achtergrondinformatie over *N. olimarensis*. Nyffeler vertelt hoe water moet worden behandeld voor het over de *Noto's* gegoten kan worden en Stockinger brengt een groet uit Zuid-Amerika met enige mooie groeiplaatsopnamen. Abraham maakt de nieuwbeschrijving van de in het vorige nummer begonnen *W. schaeferiana* af. Theunissen gaat voor de achtste keer terug naar de wortels en Debaeke vertelt over *N. linkii* var. *flavispinus* fa. *websterianus*. Schneider bespreekt het rapport "Cactussen uit het wild in de Nederlandse handel" van TRAFFIC. Kaletsch vraagt zich af wat *Notocactus* spec. WD 1 is en Theunissen geeft kritiek op een artikel over *N. memorialis* van Prestlé uit Internoto 1/87. Tot slot stelt Reichenbach een groeiplaatsopname uit de diatheek voor.

Nr. 3. Dit nummer begint met een artikel van Bergner, die *N. globularis* op grond van nieuwe feiten omkombineert in *N. ottonis* var. *globularis*. Oster komt nog eens terug op *N. scopa* var. *machadoensis*, een artikel uit Internoto 4/87, terwijl Theunissen voor de negende keer terug naar de wortels gaat. Gerloff geeft een portret van Francisko Stockinger en Schneider vertelt over *N. spec. nov. MR 98*, een interessant zaadnummer van Uhlig uit 1979. Abraham bekritiseert de omkombinatie van *Wigginsia schaeferiana* door Havlicek en Lück beschrijft *N. campestrensis*. Theunissen komt nog eens terug op *N. spec. WD 1* en *N. olimarensis*. Tot slot stelt Reichenbach (bijna traditiegetrouw) een *N. linkii* fa. voor uit de diatheek.

Nr. 4. Ook het vierde nummer begint met een herbenoeming: Gerloff combineert *N. eremiticus* om in *N. concinnus* var. *eremiticus*, *N. gibberulus* in *N. concinnus* var. *gibberulus* en *N. rubrigemmatum* in *N. concinnus* var. *rubrigemmatum*. Theunissen is al bij deel 10 van "Terug naar de wortels". Kolarik schrijft een In Memoriam voor Antonin Hlinecky. Engel presenteert een zaadbeschrijving van *N. horstii* HU 17 en *N. muelgelianus* n.n. HU 82. Havlicek maakt een voorlopige beschrijving van *N. scopa* fa. *erythrinus*. Tot slot stelt Reichenbach op de achterpagina *N. buiningii* voor.

Gerard Schneider

Kakteen/Sukkulenten, jaargang 22, 1987

Nr. 1-2 Hammer en Perrino hebben een studie gemaakt van de in Zuid-Italië in cultuur zijnde cactussoorten (3 *Opuntia*-soorten, 1 *Cereus*) en berichten daarover. In korte artikelen wordt ingegaan op *Echinocereus maritimus*, *E. salmodyckianus*, hoge enting van *Pseudolobivia kratochviliana*, *Notocactus leninghausii* en cactussen op postzegels. Dornig schenkt aandacht aan *Agaven*. Heinig beschrijft een zaaimethode en Weskamp gaat in op de vraag van cuticula of arilshuid bij *Parodia*-zaden. Becker beschrijft uitvoerig cultuuromstandigheden voor *Gymnocalycium*s. Gottschlich verhaalt over de cactussen bij Pilon, Cuba. Herzog bericht uitvoerig over *Lobivia tiegeliana* en al haar variëteiten. Mettee heeft de oudste vermelding van *Parodia*'s in zaadcatalogi nagegaan en bericht daarover. Mädler geeft cultuurervaringen met *Mesems*. Mettee behandelt het al dan niet enten.

Nr. 3 Geopend wordt met een In memoriam Klaus Wagner. Ter ering van Wagner vernoemt Weskamp een *Parodia* naar hem en geeft hiervan de nieuwbeschrijving: *P. wagneriana*. Drawert bespreekt *Thelocephala nuda*. Semjonow schrijft één pagina vol over het geslacht *Rhipsalis*. Schulter gaat in op het zaaien van cactussen en Richter doet hetzelfde voor *Agaven*. Haun vertelt over de historie van *Rebutia fiebrigii*. Kuchenreuther geeft een overzicht van de soorten uit de *Parodia*-serie *Campestrae*. Van de hand van Swart is een uitvoerig artikel over succulente *Euphorbia*'s als giftige en geneeskrachtige planten. Andere artikelen gaan over *Parodia faustiana*, de winterhardheid van *Chamaecereus silvestrii*, *Lophophora diffusa* en *Adenium obesum*.

Nr. 4 M. Lehmann kiest als onderwerp de bestrijding van ongedierte in cactusverzamelingen. Als u kweekproblemen met *Lithops*-planten ervaart, dan is het lezen van het artikel van E. Schulter beslist de moeite waard. H. Wilhelm kiest *Escobaria strobiliformis* als onderwerp. J. Hofmann neemt een andere *Escobaria* voor zijn rekening, te weten *E. vivipara* var. *radiosa*. M. Haude bespreekt een aantal *Pachypodium*-soorten alsmede de verzorging van deze mooie groep planten. Het plantportret van *Tavaresia barklyi* vloeit uit de pen van G. Milkuhn. G. Haslinger opent een artikelreeks over *Pediocactus* en *Sclerocactus*: in dit eerste deel wordt op de cultuur van beide genera ingegaan, alsmede wordt een aantal soorten *Pediocactus* nader voor het voetlicht gevoerd. H. Swart is toe aan deel 2 over *Euphorbia*'s als verschaffers van grondstoffen voor giften en geneesmiddelen (vaak hetzelfde!); een zeer wetenschappelijk opgezet artikel, voorts geardeerd met chemische structuurformules. F. Leschke heeft een aantal tips over het gebruik van granietgruis. K. Wagner + geeft een vergelijkende tabel op grond van eigen waarnemingen tussen de vormen *haudeana*, *goldii* en *saboae* van *Mammillaria saboae*. J. Ettelt besluit met een kort plantportret van *Thelocactus bicolor* var. *flavidispinus*.

Th. Neutelings en Ludwig Bercht

Cactus and Succulent Journal (U.S.) jaargang 60, 1988

Nr. 1. Een waterverfvoorstelling van *Whitesloanea crassa* van de hand van P. Bally siert de voorkaft van dit eerste 1988-nummer. S. Carter doet verslag van haar expeditie naar Somalië in 1985; dit lange interessante artikel is royaal voorzien van fotowerk, dat helaas niet altijd in kwalitatief opzicht de eerste prijs verdient. A. Gibson houdt zich bezig met de subtribus *Stenocereinae*. K. Heil en S. Brack brengen een zeer uitvoerig artikel met vele foto's over alle cactussoorten, welke in het Big Bend National Park in Brewster County, Texas plegen voor te komen; als afsluiting geven zij een uitvoerige determinatietabel. R. May behandelt de onderlinge relatie tussen twee taxa binnen het genus *Sclerocactus*, te weten *S. spinosior* var. *blanei* en *S. spinosior* var. *schleseri*, ook al een zeer uitvoerig artikel.

Nr. 2. In de systeemopzet en evolutie van de subtribus *Stenocereinae* is in dit deel 2 het genus *Polaskia* aan bod; de auteur is A. Gibson. K. Nakai vraagt aandacht voor de in Neder-Californië voorkomende *Dudleya*'s. H. Gerber geeft zijn ervaringen weer over het kiemen van geïmporteerde zaad. W. Maurice vertelt over zijn herontdekking van *Mammillaria schwarzi*. In de beginnersrubriek wordt aandacht gevraagd voor het stekken van blad- en stammetjesmateriaal. M. Defisher behandelt de vragenrubriek. A. Pickoff schrijft over etioleren, verkurken en andere minder prettige zaken aan cactussen. Over spiraalvormig groeiende cactussen spreekt M. Hunter. De ISI-plantenlijst (nrs. 1781-1871) is ten behoeve van de bestellers in dit nummer opgenomen.

Nr. 3. L. Pickoff behandelt *Hydnophytum formicarum* in woord en beeld. De systematiek en de ontwikkeling van de subtribus *Stenocereinae* van de hand van A. Gibson is reeds toe aan deel drie, waarin met name *Myrtillocactus* centraal staat. W. Maurice geeft een reisverslag, tijdens welke reis ook de cactuskenner Felipe Otero werd bezocht. M. Defisher neemt de correspondentierubriek voor haar rekening, hetgeen D. Grigsby onderneemt voor de gebruikelijke beginnersrubriek. P. Spaete geeft zijn kweekervaringen weer met onderwerpen zoals zaaien, stekken, bestuiven en enten. P. Kelaidis bespreekt de succulenten in de botanische tuinen te Denver, Colorado, voorzien van veel fotowerk. Een wetenschappelijk artikel van de hand van P. Comanor en W. Clark gaat over het produktiviteitspatroon bij *Yucca schidigera*. N. Dennis et al. buigen zich over *Lithops*-klassificatieproblemen.

Nr. 4. Ferguson koos als onderwerp *Opuntia macrocentra* en *O. chlorotica* en hun vormen. Voorts beschrijft hij de combinatio nova *O. chlorotica* var. *gosseliana*. Over het onderwerp systematiek en evolutie van de subtribus *Stenocereinae* is A. Gibson toe aan deel vier, dat met name handelt over het geslacht *Escontria*. Over groeivormen en bladontwikkeling van *Cheiridopsis* brengt H. Hartmann een wetenschappelijk artikel. De nieuwbeschrijving van *Arrojadoa aureispina* var. *anguinea* heeft als auteurs P. Braun en E. Esteves Pereira. W. Fitz Maurice verhaalt over de herontdekking van *Gymnocactus saueri*. Werner Rauh, een specialist o.m. van het plantenrijk op het eiland Malagasy, behandelt een aantal nieuwe en kleine *Euphorbia*'s, welke op dit eiland plegen voor te komen.

Nr. 5. De omslag gaat getooid met een geschilderde *Haworthia cymbiformis*. Een In Memoriam van de Mexicaanse cactuskenner Hernando Sánchez-Mejorada R., die op 11 maart 1988 overleed. C. Ostolaza kiest *Loxanthocereus acanthurus* als onderwerp voor zijn artikel. S. Liede behandelt vrij uitvoerig het geslacht *Pleiospilos*. *Anacampseros bayeriana* is een nieuwe species welke door S. Hammer wordt beschreven. Dezelfde auteur geeft de nieuwbeschrijving van *Conophytum achabense*. P. Moran behandelt uitvoerig *Dudleya pauciflora*. Hoe een grassoort, te weten *Hilaria jamesii*, erin slaagt zich door *Sclerocactus*-soorten heen te dringen met noodlottige gevolgen vandien, doet R. May uit de doeken. Of de *Opuntia*-soorten *O. clavata* en *O. pulchella* al dan niet voorkomen in Arizona is een onderwerp dat B. Parfitt behandelt. P. Thomas en Ph. Goodson bezochten de habitats van Arizona's inheemse cactussen en geven de lezer de aldus opgedane indrukken weer. Een nieuwe *Sansevieria*-hybride wordt door D. Grigsby onder de cv-benaming *Fernwood* ten doop gehouden. V. Martin voert *Chorisia speciosa* ten tonele, een lid uit de familie der *Bombacaceae*; het is een in Brazilië en Argentinië inheemse boom, met schitterende bloeiwijze getuige de erbij afgebeelde kleurenplaten. Een kort In Memoriam voor de bekende cactusverzamelaar Fritz Schwarz sluit dit nummer af.

Nr. 6. Het voorblad gaat getooid met een geschilderde *Cotyledon tomentosa*, een penseelwerk van Ellaphie Ward-Hilhorst. D. Grisby stelt een nieuwe cultivar voor: *Sansevieria 'Horwood'*. De wereldberoemde botanische tuin Kirstenbosch wordt in woord en beeld door E. van Jaarsveld voorgesteld. Ch. Glass en B. Forster behandelen een aantal vetplanten en cactussen in de vaste rubriek voor de aanvangende liefhebber. In het Richtersveld is een nieuwe *Conophytum* aange troffen en beschreven door S. Hammer onder de naam *C. ernstii*; de bijgaande kleurenplaat geeft van dit plantje een goede indruk. B. Hardgreaves geeft een verslag van het "Aloe 88" - en het 20e IOS-congres te Harare (Zimbabwe). B. Singer geeft een argumentatie omtrent het nut van een wetenschappelijke naamgeving voor planten. P. Thoma brengt een reportage over *Melocactus intortus*, voorkomend op het eiland Sint-Maarten (N.A.). W. Maurice doet uit de windsels hoe en waar hij de natuurlijke groeiplaats van *Mammillaria zeilmanniana* herontdekt heeft. L. Mitich brengt een uitgebreid artikel (deel 1) over de befaamde cactuskenner George E. Lindsay. Het wetenschappelijk artikel van de hand van A. Gibson over de systematiek en de evolutie van de subtribus *Stenocereinae* is toe aan deel 5 met als ondertitel: Cina en haar verwanten.

Th. Neutelings

INHOUD

Mei - J.H. Defesche	98
Het kweken van moeilijke soorten: <i>Strombocactus disciformis</i> - W.S.B.	99
Alweer een artikel over Frailea's - J.J. de Morree	100
Zwitserse precisie - A. de Rijke	104
Cactussen op Tenerife - P. van Veen	108
Het geslacht <i>Thelocephala</i> (I) - S. Kooij	110
Parodia ayopayana - P. Neut	111
Nyctocereus serpentinus - A. Pullen	113
Brazilië: bakermat van de <i>Cephalium</i> draggers (I) - C. Wolters	115
Een vindplaats voor <i>Chamaecereus silvestrii</i> - J. Lambert	117
Tijdschriften - G. Schneider, Th. Neutelings en L. Bercht	118